

2279 SAYILI CUMHURBAŞKANI KARARI VE 7226 SAYILI KANUN HÜKÜMLERİ ÇERÇEVESİNDE KORONAVİRÜS PANDEMİSİNİN İCRA VE İFLÂS HUKUKUNA ETKİLERİ

The Effects of Coronavirus Pandemic on Enforcement and Bankruptcy Law in Accordance with the Provisions of the President's Decree No. 2279 and Law No. 7226

Doç. Dr. Nesibe KURT KONCA*

Özet: Küresel düzeyde salgın bir hastalık olan Covid-19'un ülkemizde yayılmasını önlemek üzere çeşitli idarî ve kanunî tedbirler alınmıştır. İcra ve iflâs hukukunda alınan tedbirlerin ilki, fevkalâde hallerde tatili düzenleyen İcra ve İflâs Kanunu'nun 330'uncu maddesi çerçevesinde, 22.3.2020 tarih ve 31076 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 2279 sayılı Cumhurbaşkanî Kararı ile icra takiplerinin durdurulması ve yeni takip taleplerinin alınmamasıdır. Ardından, 7226 sayılı Kanun ile İcra ve İflâs Kanunu ve takip hukukuna ilişkin diğer kanunlarda belirlenen süreler ile takipler durdurulmuştur. Bu çalışmada, alınan tedbirlerin yorumlanmasına ilişkin önerilerde bulunulmaktadır; tedbirlerin icra ve iflâs hukukuna etkileri ele alınmaktadır. Bu çerçevede, öncelikle duran takipler ve ertelenen icra takip işlemleri ele alınacak, durmanın konkordato süreçlerine etkileri tespit edilerek, cebrî icra ve yargı uygulamaları olması gereken hukuk açısından değerlendirilmektedir. Ayrıca, salgın sonrası için icra ve iflâs hukuku açısından yeni normal kavramına ilişkin önerilerde de bulunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Koronavirüs, fevkalâde hallerde tatil, sürelerin durması, takiplerin durması, icra takip işlemleri

Summary: Various administrative and legal measures have been taken to prevent the spread of global epidemic Covid-19 in our country. The first of the measures taken in the law of execution and bankruptcy is the suspension of execution proceedings and the non-receipt of new follow-up requests by the decree of the President No. 2279 published in the Official Gazette No. 31076 dated 22.3.2020, within the framework of Article 330 of the law of execution and bankruptcy, where follow-ups were halted with the periods determined by Law No. 7226 and other laws relating to enforcement and Bankruptcy Law and follow-up law. In this study, suggestions are made on the interpretation of the measures taken and their effects on enforcement and bankruptcy law are discussed. Standing follow-ups and delayed execution follow-up operations will be discussed, their effects on the concordatum processes are determined and the applications of forced execution and judiciary are evaluated from the point of view of the law that should be. Suggestions are made regarding the new normal concept in terms of enforcement and bankruptcy law for the post-pandemic.

Keywords: Coronavirus, holiday for debt in exceptional cases, durations of periods, suspension of debt enforcement proceedings, enforcement proceedings transaction

* Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi
nkurt@cankaya.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-4638-613.
Makale Geliş Tarihi: 24/05/2020, Makale Kabul Tarihi : 23/06/2020

Giriş

Genel bir hukuk ilkesi olan ahde vefa ilkesi gereğince borçluların borçlarını vadesinde ödemesi beklenir. Borçların vadesinde ödenmemesi halinde, alacaklının devlet kuvvetine yani cebrî icraya başvurarak alacağının tahsilini isteme yetkisi bulunmaktadır. Cebrî icra sürecinde, alacaklının talebiyle borçluya karşı icra daireleri tarafından mal ve hakların haczi, muhafaza altına alınması, paraya çevrilmesi gibi çeşitli işlemler uygulanmaktadır. Bu çerçevede, icra işlemlerinin belirli süreler içinde icrası gerekmektedir. Ancak, Anayasa'nın 2'nci maddesinde yer alan sosyal devlet ilkesinin bir yansıması olarak, kanun koyucu, bazı hallerde borçluya karşı yürütülen cebrî işlemlerinin durdurulmasına ilişkin düzenlemeler öngörmüştür. Bu düzenlemelerin temelinde, kural olarak, borçlunun bulunduğu koşullar sebebiyle ona karşı takip yapılmasının alacaklı ve borçlu arasındaki menfaatler dengesine aykırı olması bulunmaktadır. Takiplerin durması, genel menfaatin gözetilmesi bakımından gerekli addedilmektedir¹.

İcra ve İflâs Kanunu'nda borçluya karşı yürütülen takiplerin ertelenmesi, ertelenmeyi gerektiren sebeplerin sübjektif ve objektif nitelik taşımasına göre ayrılmış ve farklı yerlerde düzenlenmiştir. Borçlunun bizatihi kendisinin hastalığı ve ölümü, yakınlarının ölümü, askerlik, tutukluluk, mahkûmiyet gibi sübjektif sebeplerle icra takip işlemlerinin ertelenmesi İcra ve İflâs Kanunu'nun 52 ilâ 56'ncı maddelerinde düzenlenmiştir. Buna karşılık, borçlunun şahsından değil de olağanüstü durumlardan kaynaklanan nedenlerle icra takiplerinin ertelenmesine ilişkin hükümler İcra ve İflâs Kanunu'nun 317 ilâ 330 maddeleri arasında yer almaktadır.

Türkiye'de borçlunun şahsından kaynaklanan sübjektif nitelik taşıyan sebeplerle takiplerin ertelenmesi, uygulamada karşılaşılan bir durum iken, olağanüstü sebeplerle takiplerin ertelenmesi, koronavirüs pandemisi öncesinde daha evvel hiç yaşanmamıştır. Çünkü, bu hükümlerin uygulanması, fevkalâde hallerde, devamlı ekonomik buhran (İİK m. 317 vd.); salgın hastalık, büyük bir felaket, savaş (İİK m. 330) ortaya çıkarsa söz konusu olabilmektedir. Türkiye Cumhuriyeti tarihinde icra takiplerinin durmasına sebebiyet verecek boyutta olağanüstü bir durum 2020 yılına kadar yaşanmamış; fevkalâde hallerde mühlet ve tatil hükümlerinin uygulanması gereksinimi duyulmamıştır. Bu bağlamda, koronavirüsten kaynaklı olarak yaşanan olağanüstü süreç, icra ve iflâs takiplerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesine engel olan bir mücbir sebeptir.

Koronavirüs (COVID-19) olarak bilinen bulaşıcı solunum yolu hastalığı sebebiyle, 30.01.2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü tarafından "Uluslararası Kamu Sağlığı Acil Durumu" ilan edilmiştir. Koronavirüs bir salgından öte tüm dünyayı tehdit etmesi sebebiyle pandemi niteliği

---

¹ Özkes, Muhammet, *İcra Hukukunda Temel Haklar ve İlkeler*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2009, s. 223, dipnot 478.

taşımaktadır. Tüm dünya ile birlikte ülkemizi de etkileyen koronavirüse karşı çeşitli alanlarda kanunî ve idarî tedbirler alınmıştır. Bu alanlar arasında icra ve iflâs hukuku da bulunmaktadır. 22.03.2020 tarih ve 31076 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiş bulunan 2279 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile fevkalâde tatil ilan edilmiştir. Akabinde, 7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 26 Mart 2020 tarihli ve 31080 sayılı Resmî Gazete 1. Mükerrer’de yayımlanmış; sürelerin ve takiplerin durması ile icra takip işlemlerine koronavirüsün etkisiyle ilgili önemli düzenlemeler yapılmıştır. Bu çalışmada söz konusu idarî ve kanunî düzenlemeler ele alınacak, bu düzenlemelerin ve yaşanan pandeminin icra ve iflâs hukukuna etkileri üzerinde durularak, uygulamada ortaya çıkan sorunlarla ilgili çözüm önerileri sunulacaktır.

I- FEVKALÂDE HALLERDE TATİL

İcra ve İflâs Kanunu’nun Onbeşinci Babının başlığı “Fevkalâde hallerde mühlet ve tatil”dir. Bu bölümde olağanüstü durumların ortaya çıkması halinde icra takiplerinde borçluya süre verilmesi ve takiplerin durdurulması düzenlenmiştir. Fevkalâde mühlet, Cumhurbaşkanlığı tarafından verilen karar üzerine devamlı ekonomik buhran gibi olağanüstü bir durum sebebiyle borçlarını ödeyemeyen borçlulara talepleri üzerine icra mahkemesi tarafından borçlarını ödeyebilmeleri için süre verilmesini sağlayan bir sosyal icra hukuku kurumudur. Fevkalâde hallerde tatil ise, salgın hastalık, genel bir felaket veya savaş hâli gibi sebeplerle Cumhurbaşkanlığı Kararıyla belirli bir coğrafi alanda ve/veya bazı iktisadî zümreler lehine olmak üzere belli bir süre için icra takiplerinin durdurulmasıdır². Fevkalâde tatil kararının mutlaka belirli bir süre için verilmesi, bu sürenin açıkça Cumhurbaşkanlığı Kararında belirtilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, durma süresine ve kararın kapsamına giren coğrafi alan ve iktisadî zümrelere ilişkin tereddüt yaşanmasının pek çok uyuşmazlığa yol açabileceği aşikârdır.

Fevkalâde hallerde tatil ilanıyla takiplerin durması ayrıca bir mahkeme kararına ihtiyaç olmaksızın herkes için kendiliğinden ortaya çıkarken; fevkalâde mühlette, borçlunun talebi üzerine onun hakkında mühlet hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağına icra mahkemesinin karar vermesi gerekir. Zira, fevkalâde hallerde tatil durumunda, meydana gelen olağanüstü durum, karar kapsamındaki coğrafi alanda veya sektördeki herkesi etkilemekte; takiplerin durması bakımından kural olarak borçlular arasında bir ayırım yapılmaması gereği bulunmaktadır. Fevkalâde hallerde tatil, aniden ortaya çıkan olağanüstü

---

² Yılmaz, Ejder, “Olağanüstü Durumlarda Borçluya Süre Verilmesi ve İcra Takiplerinin Durdurulması”, BATİDER 1977/1, C. IX, s. 179; Aslan, Aziz Serkan, *İcra Takip İşlemleri Etkileri ve Hukuka Aykırılığın Sonuçları*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2018, s. 185.

durumlarda ihtiyaç duyulan acil korumayı sağlamaya yöneliktir³. Bu bağlamda, fevkalâde hallerde tatil sebebiyle takiplerin durmasından sadece ödeme güçlüğü yaşayan borçlular değil; ekonomik durumları iyi olan borçlular da yararlanır⁴. Bu durumun sonucu olarak, fevkalâde hallerde tatil ilanı halinde, ön plandaki amaç sosyal sebeplerle borçluların korunmasından ziyade genel olarak kamu yararının sağlanması ve korunmasıdır. Salgın hastalık sebebiyle fevkalâde tatil ilanı ile ulaşılmak istenen temel hedef, kamu sağlığının temini ve korunmasıdır. Bu halde sadece borçlunun değil; icra sürecine dahil olan icra görevlileri, alacaklılar, taraf vekilleri ve üçüncü kişilerin de sağlığı korunmak istenmektedir. Öte yandan, salgın hastalık sebebiyle ticarî faaliyetleri olumsuz etkilenen ve malî durumları bozulan borçluların ekonomik bütünlüklerini koruyarak, ticarî faaliyetlerine devam etmelerini sağlamak da güdülen hedefler arasındadır. Savaş sebebiyle fevkalâde tatil ilanı halindeyse, asıl amacın kamu güvenliğinin sağlanması olduğu söylenebilir. Bu çerçevede fevkalâde hallerde tatilin hizmet ettiği temel amaç, onu doğuran olağanüstü hâl koşullarını (savaş ve salgın hastalık gibi) bertaraf ederek, kamu yararını sağlamak şeklinde özetlenebilir. Fevkalâde hallerde mühlet ise, borçlunun talebi halinde borçlu hakkında uygulanabildiği için daha ziyade borçluyu koruyarak, ekonomik istikrarı sağlamaktır.

Fevkalâde mühlet verilmesi halinde, mühlet içinde borçluya karşı takip yapılabilir ve bu takiplere hacze veya depo emrine kadar devam edilebilir (İİK m. 323). Dolayısıyla fevkalâde mühlet halinde takip yapılabilmesi mümkün olduğu için, mühlet kararı, takip hukukundan kaynaklanan insan sirkülasyonunu tamamıyla engellememektedir. Bu yüzden, fevkalâde mühletin salgın hastalık tehlikesine karşı uygulanabilirliği kısıtlıdır. Buna karşılık, fevkalâde hallerde tatil kararı ile icra takipleri olduğu yerde durduğu ve yeni takip başlatılmadığı için, bu karar salgın hastalığı karşı insan sirkülasyonunu azaltacak niteliktedir.

Kanun koyucu, salgın hastalık, savaş gibi genel bir felaketin varlığı halinde Cumhurbaşkanıya takdir yetkisi vererek, belirli bir süre için icra takiplerinin durdurulabilmesine imkân tanımıştır. Böyle bir yetkinin, yürütmenin başı konumunda bulunan Cumhurbaşkanıya verilmesinin kökeninde, sayılan bu acele hallerde ne kadar hızlı bir çalışma yapılırsa yapılsın Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde hemen bir kanun teklifi hazırlanıp kabul edilmesinin mümkün olmaması ve ayrıca, olası bir gecikmenin arz edeceği tehlike vardır. Cumhurbaşkanı, hangi hallerin İcra ve İflâs Kanunu'nun 330'uncu maddesi kapsamında sayılacağına ilişkin takdir yetkisine sahip olmakla birlikte, Kanun'da salgın hastalık durumu bu hallere verilen temel bir örnektir.

³ Ilija Penon, Marc Wohlgemuth, Art. 62, Kommentar zum Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs SchKG, Schulthess Kommentar, 4. Auflage, basierend auf der 1911 erschienenen 3. Auflage von Carl Jaeger, 2017, s. 363.

⁴ Yılmaz, s. 180.

Koronavirüsle mücadele çerçevesinde alınan önlemler ve yaşanan gelişmeler ekonomik hayatı yakından etkilemektedir. Sosyal izolasyon sürecinde ekonomik faaliyetler sınırlı olarak devam etmektedir. Bazı sektörlerde ise, faaliyetler tamamen durmuştur. Bu durumun sonucunda ise, ödemeler dengesinde sorunlar yaşanmaktadır. Ekonomide yaşanan etkinin hukuka yansması özellikle icra ve iflâs hukuku alanında olacaktır. Sosyal izolasyon, bireylerin ticarî faaliyetlerini kısıtlamış; pek çok sektörde gelirlerin azalması sonucunu doğurmuştur. Bu çerçevede bazı borçluların gelirleri azaldığından, borçlarını vadesinde ödeyememesi olasıdır. Alacaklarını tahsil edemeyen alacaklılar ise, borçlulara zaman vermeyeceklerinden cebrî icraya başvurmak isteyecek; icra dairelerindeki insan sirkülasyonu normalin üstüne çıkacaktır. Koronavirüs pandemisine karşı en önemli tedbir, insan sirkülasyonunu azaltarak, sosyal izolasyonla virüsün bulaşmasını engellemek ve sağlık hizmetlerinin devamlılığını sağlamaktır.

Koronavirüsten kaynaklı salgın hastalıkla mücadele çerçevesinde, 22.03.2020 tarih ve 31076 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiş bulunan Cumhurbaşkanı Kararı ile İcra ve İflâs Kanunu’nun 330’uncu maddesinde yer alan fevkalâde hallerde tatil kurumu uygulamaya koyulmuştur. Buna göre, “*COVID-19 salgın hastalığının ülkemizde yayılmasını önlemek amacıyla alınan tedbirler kapsamında; bu Kararın yürürlüğe girdiği tarihten 30/4/2020 tarihine kadar, nafaka alacaklarına ilişkin icra takipleri hariç olmak üzere, yurt genelinde yürütülmekte olan tüm icra ve iflâs takiplerinin durdurulmasına ve bu çerçevede taraf ve takip işlemlerinin yapılmamasına, yeni icra ve iflâs takip taleplerinin alınmamasına ve ihtiyatî haciz kararlarının icra ve infaz edilmemesine karar verilmiştir.*” Bu karar, bir idari işlem niteliğindedir.

Fevkalâde tatil kararı, ülkenin belirli bir kısmını, belirli bölge veya illeri kapsamamakta; genel bir nitelik taşımaktadır. Her ne kadar salgın hastalık bazı illerimizde daha yoğun görülse de, ekonomik tedbirlerin ülke genelinde alınması gereği vardır. Zira, icra işlemlerinin yapılması için şehirlerarası sirkülasyon gereği ortaya çıkabilmektedir. Şehirlerarası sirkülasyon ise, hastalığın yayılmasını daha da artırabilir. Diğer taraftan ekonomik hayatın sekteye uğradığı süreçlerde, icra takipleri ve hacizlerle işletmelerin bütünlüğünün bozulması sadece borçlulara zarar vermeyecek; aynı zamanda ülke ekonomisine uzun vadeli zararlar verebilmektedir.

Fevkalâde hallerde tatil, icra takiplerinin durdurulmasını öngörmektedir. Buna göre, salgın hastalık, genel bir felaket veya savaş halinde Cumhurbaşkanı Kararıyla memleketin bir kısmında veya bazı iktisadî zümreler lehine muayyen bir müddet için icra takipleri durdurulabilir. Koronavirüs ülkemizde görülünceye kadar bu hükmün uygulanmasına ihtiyaç duyulmamıştır. Daha evvel böyle bir karar verilmediği için, bu kararın etkilerinin ne olacağına ilişkin geçmiş ile bir karşılaştırma yapma imkânı da yoktur. Keza, bu hükmün uygulanması halinde ortaya çıkması muhtemel sakıncalar hakkında bir tecrübe de bulunmamaktadır. Türk hukukunda ilk kez alınan kararın, İcra ve İflâs

Kanunu'nun 330'uncu maddesinin uygulanmasını gerektiren şartların oluşması sebebiyle doğru bir zamanda alındığı doktrinde ifade edilmektedir⁵.

Fevkalâde hallerde tatil kararının icra ve iflâs hukukuna ilişkin zamanlaşımı ve hak düşürücü süreleri durdurmasına ilişkin olarak fevkalâde mühletten farklı olarak fevkalâde tatile ilişkin özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Fevkalâde mühlet halinde ise, İcra ve İflâs Kanunu'nun 106, 150/e, 156, 206, 278, 279 ve 280'inci maddelerinde düzenlenmiş olan süreler mühlet boyunca uzatılır (İİK m. 323, II). Doktrinde, her ne kadar 330'uncu maddede açıklık olmasa da bir takip işlemi ile kesilebilecek zamanlaşımı ve hak düşürücü sürelerin de durmasının menfaatler dengesine uygun düşeceği belirtilmektedir⁶. Bu görüşe katılmakla birlikte, icra ve iflâs hukukunda hak düşürücü ve zamanlaşımı süreleri sadece icra takip işlemlerine ilişkin olmayıp, dava açma ve şikâyette bulunma gibi yargısal nitelik taşıyan süreler de bulunduğundan, fevkalâde hallerde tatil kararının süreleri durduracağına ilişkin açık bir hüküm ihdas edilmesinde fayda bulunmaktadır.

II- 7226 SAYILI KANUN HÜKÜMLERİ ÇERÇEVESİNDE İCRA VE İFLÂS HUKUKUNDA ALINAN TEDBİRLER

İcra ve İflâs Kanunu'nun 330'uncu maddesi çerçevesinde verilen takiplerin durması kararı dolayısıyla icra ve iflâs hukukuna ilişkin dava ve işler ile sürelerin işleminin durmasına ilişkin açık bir düzenleme bulunmadığından, icra ve iflâs hukukunun yargısal boyutuna ilişkin olarak salgın hastalığın etkilerine karşı özel bir kanunî düzenlemeye ihtiyaç duyulmuştur. Bu hususlar, 26.03.2020 tarih ve 33080 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren, 7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile düzenlenmiştir. Dolayısıyla icra ve iflâs takiplerinin durdurulmasını 7226 sayılı Kanun ile birlikte değerlendirmek gerekmektedir. Zira, fevkalâde hallerde tatil düzenlemesi asıl olarak takiplerin durdurulmasını düzenlemektedir; ancak, bu durdurmanın dava ve takiplere etkisinin bu maddeye dayalı olarak ilgili Cumhurbaşkanlığı Kararı ile düzenlenmesi mümkün değildir. Takiplerin durması dışında salgın hastalıkla mücadelenin icra ve iflâs hukukuna etkilerinin ayrı bir kanun ile düzenlenmesi yerindedir. Ancak, 7226 sayılı Kanun'un takiplerin durması, yeni takip talebi alınmaması gibi hususları ilgili Cumhurbaşkanlığı Kararını tekraren düzenlenmesi, uygulama bakımından karışıklığa yol açabilecek niteliktedir. Zira,

⁵ Atalay, Oğuz/Özekes, Muhammet, "İcra ve İflâs Kanunu m. 330 Hükümünü Uygulayan Cumhurbaşkanlığı Kararı ile İlgili Ortaya Çıkan Bazı Sorular ve Tartışmalara Cevaplar", <https://blog.lexpera.com.tr/iik-m330-hukmunu-uygulayan-cumhurbaşkanlığı-kararı/> (Çevrimiçi, et.: 22.04.2020).

⁶ Yılmaz, s. 182; Kuru, Baki, *İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2013, 1583.

Cumhurbaşkanı Kararında yer alan hususlar Kanun'da da yer almaktadır. Doktrinde, normlar hiyerarşisi kuralları ve zaman bakımından sonraki özel hükümlerin uygulanması gereği, icra takiplerinin durması hususunda 7226 sayılı Kanun'un uygulanması gerektiği kabul edilmektedir⁷. Kanaatimizce de 7226 sayılı Kanun ile düzenlenen Geçici 1'nci maddesi, İcra ve İflâs Kanunu'nun 330'uncu maddesine göre özel hüküm niteliği taşımaktadır. 7226 sayılı Kanun'un Geçici 1'inci maddesi adı üzerinde geçici olduğu için, ülkemizde meydana gelen ve gelebilecek deprem, sel, salgın hastalık gibi olağanüstü durumlarda yargı ve icra sistemlerinin işleyişini düzenleyecek özel bir kanuna ihtiyaç duyulduğu aşikârdır⁸.

7226 sayılı Kanun'un Geçici 1'inci maddesinin icra ve iflâs hukukuna ilişkin hükümleri şu şekilde sıralanabilir: “*İİK ile takip hukukuna ilişkin diğer kanunlarda belirlenen süreler ve bu kapsamda hâkim veya icra ve iflâs daireleri tarafından tayin edilen süreler; nafaka alacaklarına ilişkin icra takipleri hariç olmak üzere tüm icra ve iflâs takipleri, taraf ve takip işlemleri, yeni icra ve iflâs takip taleplerinin alınması, ihtiyatî haciz kararlarının icra ve infazına ilişkin işlemler 22/3/2020 (bu tarih dâhil) tarihinden, itibaren 30/4/2020 (bu tarih dâhil) tarihine kadar durur. Bu süreler, durma süresinin sona erdiği günü takip eden günden itibaren işlemeye başlar. Durma süresinin başladığı tarih itibarıyla, bitimine on beş gün ve daha az kalmış olan süreler, durma süresinin sona erdiği günü takip eden günden başlamak üzere on beş gün uzamış sayılır.*

İİK ile takip hukukuna ilişkin diğer kanunlar kapsamında;

a) İcra ve iflâs daireleri tarafından mal veya haklara ilişkin olarak ilan edilmiş olan satış gününün durma süresi içinde kalması halinde, bu mal veya haklar için durma süresinden sonra yeni bir talep aranmaksızın icra ve iflâs dairelerince satış günü verilir. Bu durumda satış ilanı sadece elektronik ortamda yapılır ve ilan için ücret alınmaz,

b) Durma süresi içinde rızaen yapılan ödemeler kabul edilir ve taraflardan biri, diğer tarafın lehine olan işlemlerin yapılmasını talep edebilir,

c) Konkordato mühletinin alacaklı ve borçlu bakımından sonuçları, durma süresince devam eder,

ç) İcra ve iflâs hizmetlerinin aksamaması için gerekli olan diğer tedbirler alınır.”

7226 sayılı Kanun'un Geçici 1'inci maddesinde, Cumhurbaşkanı'na salgının devam etmesi halinde durma süresini altı ayı geçmemek üzere bir kez uzatma ve bu döneme ilişkin kapsamı daraltma yetkisi verilmiştir. Bu çerçevede, 30.04.2020 tarihli ve 31114 sayılı Resmî

⁷ Atalay/Özekes.

⁸ Özekes, Muhammet, Seven, Vural, “Fevkalade Hallerde Adalet Hizmetlerinin Yürütülmesi ve Süreler Hakkında Kanun Önerisi”, <https://blog.lexpera.com.tr/fevkalade-hallerde-adalet-hizmetlerinin-yurutulmesi/> (Çevrimiçi, et.: 25.04.2020).

Gazete’de yayımlanan 29.04.2020 tarihli ve 2480 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile durma süresi uzatılmıştır. 7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un Geçici 1’inci maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen durma süresi, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nda öngörülen zorunlu idarî başvuru yoluna ilişkin süreler hariç, 01.05.2020 (bu tarih dahil) tarihinden 15.06.2020 tarihine kadar (bu tarih dahil) salgın hastalığın yayılma tehlikesinin daha önce ortadan kalkması halinde yeniden değerlendirilmek üzere uzatılmıştır. Bu bağlamda, durma süresinin başladığı tarih (22.03.2020) itibariyle, bitimine on beş gün ve daha az kalmış olan süreler, durma süresinin sona erdiği günü takip eden günden (16 Haziran’dan) başlamak üzere on beş gün uzamış sayılır. Dolayısıyla icra ve iflâs takipleri ile sürelerinin durması, 22.03.2020 ile 15.06.2020 (bu tarihler dahil) arasındadır.

III- İCRA VE İFLÂS TAKİPLERİNİN DURDURULMASININ AMACI

Fevkalâde mühlet ve fevkalâde hallerde tatil hükümleri, sosyal icra hukukunun bir yansımasıdır. Sosyal devlet ilkesi çerçevesinde, toplumun korunma ihtiyacı olan kesimlerinin şartlarını düzelterek asgari bir eşitlik ve asgari bir hayat seviyesi sağlamak; adalet, konut ve sağlık hakkı gibi hakları gerçekleştirmek devletin aktif yükümlülükleri olarak kabul edilmektedir⁹. Genel talik halleri (İİK m. 52-56) esasen sosyal nedenlerle borçlunun korunmasına yönelik iken, icra ve iflâs takiplerinin durdurulması (İİK m. 330) ortaya çıkan olağanüstü duruma karşı toplumun genelini korumaya yönelik bir sosyal icra hukuku kuralıdır. Sosyal devlet ilkesinin icra hukukuna yansıması neticesi cebrî icra kudretine sahip olan devlet, bu kudretini toplumu koruyarak kullanmaktadır. Alacaklının alacak hakkına kavuşmasını sağlamak üzere borçlunun mülkiyet hakkının sınırlandırıldığı cebrî icra hukukunda, iki taraf arasındaki menfaatler dengesi sağlanırken, diğer taraftan kamu menfaatlerinin de gözetilmesi gerekir. Bu çerçevede, salgın hastalık tehlikesine karşı icra takipleri durdurularak, hastalığın yayılmasının önlenmesi ve bu suretle kamu sağlığının korunması bir zarurettir. Bu durumun sonucu olarak da, kamu sağlığının korunması için cebrî icranın belirli bir süre askıya alınması, sosyal cebrî icra hukuku kurumu teşkil etmektedir. Salgın hastalık tehlikesi gibi olağanüstü koşulların varlığı halinde, bu tehlikeye karşı cebrî icra faaliyetlerinin askıya alınması hem hukuk devletinin hem de sosyal devletin (AY m.2) gereklerine uygundur.

Öte yandan icra takiplerinin durması, sosyal izolasyon sürecinde, cebrî icraya ilişkin borç-alacak dengesini koruyacaktır. Takiplerin durdurulması suretiyle, ticarî faaliyetleri izolasyon neticesinde azalan ya da duran borçluların, icra takipleriyle daha güç duruma düşmeleri

---

⁹ Özekes, s. 221-222.

engellenerek, sürelerin sonunda faaliyetlerine devam etmelerine olanak verilmektedir. Bu çerçevede, kararın birincil amacı salgının yayılmasının önüne geçerek kamu sağlığını korumak ise ikincil amacı borçluların ekonomik bütünlüğünü koruyarak salgın sonrası ekonomik hayatta devamlılığı sağlamaktır. Aynı düzenlemede, hak düşürücü süreler ile zamanışıını sürelerinin işleme durdurularak, alacaklıların hakları da korunmaktadır.

Takiplerin durdurulması ve bu çerçevede borçlulara süre verilmesi, geçmişte borçlu lehine ve alacaklı aleyhine olmak üzere takiplere müdahale olarak değerlendirilmekte iken günümüzde, takiplerin durdurulmasının alacaklı lehine olduğu da kabul edilmektedir¹⁰. Zira, takiplerin yürütülmediği süreçte borçlunun ekonomik faaliyetlerini iyileştirerek borçlarını ödeyecek güce gelmesi, borçlunun iflâsına nazaran alacaklının daha lehindedir. Bu bakımdan icra ve iflâs takiplerinin durdurulması, takip hukukunun temelinde bulunan alacaklı ve borçlu arasındaki menfaatler dengesini sağlama amacına da hizmet etmektedir.

IV- KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA KORONAVİRÜSÜN İCRA VE İFLÂS HUKUKUNA ETKİSİ

Olağanüstü durumlarda borçluların borçlarının ertelenmesi, Roma hukukundan beri hukuk sistemlerinde mevcut olan hukukî ve iktisadî bir kurumdur¹¹. İcra ve iflâs hukuku sistemlerinde, olağanüstü hallerde icra ve iflâs takiplerinin durmasını sağlayan hükümler bulunabildiği gibi; nadiren ortaya çıkan olağanüstü durumlara özel düzenleme yapılması da tercih edilebilmektedir. Bu bağlamda, Türkiye ve İcra ve İflâs Kanunu'nun mehazı olan kanunun alındığı İsviçre ilk grupta iken; Almanya ve Fransa olağanüstü duruma özgü özel kanun çıkarttıklarından ikinci gruba dahildirler. Lakin, Türkiye'de, pandemi sebebiyle öncelikle İcra ve İflâs Kanunu'nun 330'uncu maddesi ile durdurulmuş; daha sonra bu hususta daha ayrıntılı hükümler içeren özel kanun çıkartılmıştır.

Fevkalâde hallerde tatile ilişkin İcra ve İflâs Kanunu'nun 330'uncu maddesinin mehazı, İsviçre İcra ve İflâs Kanunu'nun 62'nci maddesidir. Anılan hükümde, salgın hastalık veya felaket durumlarında takiplerin durması düzenlenmiştir. İlgili hüküm uyarınca bir salgın veya ülkesel bir felaket durumunda, savaş zamanlarında olduğu gibi, Federal Konsey veya Kanton yönetimlerinin onayı ile belirli bir coğrafi alan veya belirli halk kesimleri için icra takip işlemlerinin talik edilmesine karar verilebilir. İsviçre Federal Konseyi, 18.03.2020 tarihinde, koronavirüs salgını sebebiyle 19.03.2020 ile 04.04.2020 tarihleri arasında ülke genelinde İsviçre İcra ve İflâs Kanunu'nun 62'inci maddesinin

---

¹⁰ Yılmaz, s. 157.

¹¹ Yılmaz, s. 155.

uygulanmasına karar vermiş; icra takiplerini tatil etmiştir¹². İsviçre’de 05.04.2020 ile 19.04.2020 tarihleri arasında paskalya sebebiyle icra takip işlemleri yapılmadığından, esasen takiplerin durması, bir ayı geçen bir süreyi bulmuştur. 1914’ten bu yana ilk kez ülke genelinde alınan fevkalâde tatil kararının iki temel nedeni vardır. İlki, fizikî temasın çok fazla olduğu icra organlarının salgının muhtemel dalgalarına karşı gerekli organizasyon tedbirlerini alması için zaman sağlamaktır. Diğer amaç, likidite krizi yaşayan işletmelerin nefes almasına imkân vermektir. Ancak 1914 tecrübesinde uzun süreli tatil kararının ekonomiyi felç etmesi sebebiyle iki ay sonrasında karar geri alınmış bulunmaktadır¹³.

20.05.2020 tarihinde Federal Konseyin aldığı karar ile tur operatörleri veya seyahat acenteleri ile ilgili olarak, İsviçre İcra ve İflâs Kanunu’nun 62’inci maddesi uyarınca seyahat hizmetlerinin verilememesinden kaynaklanan müşteri alacaklarının tahsiline yönelik takipler 21.05.2020-30.09.2020 tarihleri arasında durdurulmuştur¹⁴. Bu karar sektörel bazda, kanunun ifadesiyle belirli iktisadî zümreler için takibin durdurulmasına örnek teşkil etmektedir. Türkiye’de de belirli bir sektör için durdurma kararı verilebilmesi mümkündür. İsviçre’de Mart ayında alınan fevkalâde tatil kararında salgının yayılmasını önleme amacı birincil iken; Mayıs ayındaki fevkalâde tatil kararında seyahat sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin korunması hedeflenmektedir.

İcra ve iflâs hukuku sistemimiz farklılıklar arz etse de karşılaştırma yapabilmek açısından Alman hukukunda koronavirüs pandemisinin icra ve iflâs takiplerine etkisine ilişkin yapılan düzenlemeden bahsetmek gerekir. Almanya’da salgın hastalık sebebiyle 27.03.2020 tarihinde “Covid-19 Pandemisinin Medenî Usûl- Aciz ve Ceza Usûl Hukukuna Etkilerini Hafifletmeye Dair Kanun” (*Gesetz zur Abmilderung der Folgen der COVID-19-Pandemie im Zivil-, Insolvenz- und Strafverfahrensrecht-COVInsAG*) çıkartılmıştır¹⁵. Bu Kanun ile, 01.03.2020 ile 30.09.2020 tarihleri arasında salgın hastalık sebebiyle aciz haline düşen şirketler

¹² <https://www.bj.admin.ch/dam/data/bj/aktuell/news/2020/2020-03-18/vo-d.pdf> (Çevrimiçi, et.: 20.04.2020).

¹³ Schöchli, Hansueli, Bundesrat verfügt Betreibungsstopp, NZZ Nr. 66 19.03.2020, s. 17 (Swisslex).

¹⁴ <https://www.ejpd.admin.ch/dam/data/bj/aktuell/news/2020/2020-05-20/vo-reisebueros-d.pdf> (Çevrimiçi, et.: 20.05.2020).

¹⁵ Bundesgesetzblatt Jahrgang 2020 Teil I Nr. 14, Bonn 27.03.2020, https://www.bmjv.de/SharedDocs/Gesetzgebungsverfahren/Dokumente/Bgbl_Corona-Pandemie.pdf?__blob=publicationFile&v=1 (Çevrimiçi, et.: 25.04.2020). Ayrıca, kanunî düzenlemenin amacı ve çerçevesinin kanunun adına bakılarak anlaşılabilmesinin mümkün olması gereği çerçevesinde torba kanun çıkarılmasına ilişkin eleştiri bakımından bkz. Özeken, Muhammet/Boran Güneysu, Nilüfer, “KOVID-19 Salgınından Dolayı Alman Hukukunda Yargılama ve Takip Hukukuna İlişkin Hukukî Durum ile Özellikle İflâslar (Küllî İcra) Hakkındaki Düzenlemeye Genel Bakış”, Lexpera Blog, <https://blog.lexpera.com.tr/kovid-19-salginindan-dolayi-alman-hukukunda-yargilama-ve-takip-hukukuna-iliskin-hukuki-durum/> (Çevrimiçi, et.: 15.05.2020).

bakımından iflâs talep etme yükümlülüğü belirli koşullar altında askıya alınmıştır. Kanunun amacı, ekonomik zorluklar yaşayan veya Covid-19 pandemisinin etkileri nedeniyle zaten iflâs etmiş olan şirketlere yardımcı olmaktır. Anılan düzenlemeler, işletmeleri özellikle girişimcileri (Startups) tehdit eden iflâs dalgasına karşı korumayı hedeflemektedir. İşletmelere bu süreçte devletten yardım olarak veya borçlarına ilişkin yeniden yapılandırma yahut finans anlaşmaları yaparak iflâslarını önleme imkânı sunulmaktadır¹⁶. Almanya’da yapılan düzenleme kamu sağlığına ilişkin bir tedbir olmaktan ziyade piyasa yapısını korumaya yönelik iktisadî bir tedbirdir. Düzenlemenin bu amaca ulaşması bakımından daha uzun bir süreye ihtiyaç bulunduğundan ülkemize göre daha uzun süreli bir düzenleme yapılmıştır.

Fransa’da 23.03.2020 tarihli “Covid-19 Salgınıyla Mücadeleye İlişkin Acil Durum Kanunu (*Loi d’urgence pour faire face à l’épidémie de covid-19 / Emergency Act to Deal with the Epidemic Covid-19*)” iflâsa tâbi borçluları iflâsa karşı koruyan ve ödemelerin mahkeme kararı ile durdurulmasını sağlayan hükümler içermektedir¹⁷. Bu düzenlemede, 12.03.2020 ve (şimdilik) 24.08.2020 tarihleri arasında borçluların iflâs etmelerini engellemeye yönelik önlemler de alınmıştır¹⁸. İngiltere’de ise, iflâs hukukuna ilişkin kabul edilmiş özel bir düzenleme bulunmamakla beraber, karantina önlemleri çerçevesinde duruşmalar sınırlı olarak yapıldığından iflâsla ilgili yargısal süreçler sekteye uğramıştır. Bu hususta özel bir düzenleme yapılması gereği üzerinde düşünüldüğü belirtilmektedir¹⁹.

V- İCRA VE İFLÂS TAKİPLERİNİN DURDURULMASININ KAPSAMI

İcra ve iflâs takiplerinin durdurulmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı Kararı, İcra ve İflâs Kanunu’na göre yapılan icra ve iflâs takiplerine ilişkindir. Bu çerçevede, 6183 sayılı Amme Alacaklılarının Tahsili Usulü Hakkındaki Kanun çerçevesinde yürütülen takipler bu kararın kapsamına girmemektedir. Dolayısıyla, kamu alacakları bakımından icra

¹⁶ https://www.bmjv.de/DE/Themen/FokusThemen/Corona/Insolvenzantrag/Corona_Insolvenzantrag_node.html?sessionid=1CA25EC363BDB19BFFE80ADC2BA1708B.1_cid334 (Çevrimiçi, et.: 25.04.2020).

¹⁷ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000041768067&dateTexte=&categorieLien=id> (Çevrimiçi, et.: 05.05.2020).

¹⁸ Stones, Katy, “Coronavirus (COVID-19) France—changes to France’s insolvency laws to deal with the coronavirus epidemic” [https://www.lexisnexis.co.uk/blog/restructuring-and-insolvency/coronavirus-\(covid-19\)-france-changes-to-france-s-insolvency-laws-to-deal-with-the-coronavirus-epidemic](https://www.lexisnexis.co.uk/blog/restructuring-and-insolvency/coronavirus-(covid-19)-france-changes-to-france-s-insolvency-laws-to-deal-with-the-coronavirus-epidemic) (Çevrimiçi, et.: 05.05.2020).

¹⁹ Radu Tărăcilă Pădurari Retevoescu SCA and Odvetniki Šelih, “Covid-19 coronavirus measures impacting insolvency proceedings and enforcement”, www.allenoverly.com (Çevrimiçi, et.: 15.05.2020).

takipleri karardan etkilenmemekte; buna karşılık kamu alacakları için yapılan iflâs takipleri, İcra ve İflâs Kanunu'na göre yapıldığından, bu takipler tatil boyunca durmaktadır. Ancak, 7226 sayılı Kanun'da takiplerin durdurulmasına ilişkin düzenlemede, kamu alacağı-özel hukuk alacağı ayrımı yapılmadığından, 6183 sayılı Kanun'a göre yapılan takipler de durmuş bulunmaktadır²⁰. Ayrıca, 16.04.2020 tarihli ve 7244 sayılı Kanun ile yapılan düzenlemelerde, koronavirüs pandemisinin ekonomik ve sosyal hayata etkilerinin azaltılması amacıyla kanun kapsamındaki kamu alacaklarının ertelenmesi, alınmaması veya yapılandırılması öngörülmüştür. İcra takiplerindeki işlemlerle salgının yayılmasının önüne geçilmesi ve borçluların ekonomik bütünlüklerinin korunması amaçları gözetildiğinde her türlü icra takibinin durdurulmasının koronavirüs pandemisinin ortaya çıkardığı olağanüstü durumun gereklerine uygun bir tedbir olduğu kanaatindeyiz.

7226 sayılı Kanun'un Geçici 1'inci maddesi çerçevesinde, nafaka alacaklarına ilişkin icra takipleri hariç olmak üzere, yurt genelinde yürütülmekte olan tüm icra ve iflâs takipleri durdurulmaktadır. Uygulamada çıkacak sorunların önüne geçmek adına Adalet Bakanlığı İcra İşleri Dairesi Başkanlığı tarafından 24.03.2020 tarih ve 86420598-296/2543 sayılı yazısında uygulamaya yönelik açıklamalarda bulunulmuştur. Buna göre, icra dairelerince takiplerin durmasına ilişkin ayrı bir durma kararı alınmasına gerek bulunmamaktadır²¹. Takiplerin durması kararı çerçevesinde de taraf ve takip işlemleri yapılmayacaktır. Ancak, ihtiyatî haciz talep edilmesi mümkünken, ihtiyatî haciz kararlarının icra ve infaz edilmemesi öngörülmüştür.

İcra ve İflâs Kanunu'nda düzenlenen takiplere ilişkin davaların açılmasını engelleyen bir düzenleme 7226 sayılı Kanun'da bulunmamaktadır. Bu davaların açılması mümkün olmakla birlikte, bu davalara ilişkin süreler durmuştur. İcra ve iflâs hukukuna özgü olan menfi tespit, istirdat, borçtan kurtulma, istihkak davaları açılabilir. Keza, takipsiz iflâs sebeplerinin varlığı halinde doğrudan iflâs davası açılabilmesi de mümkündür. Ancak, bu halde bu davalara ilişkin süreler durmuş olmakla birlikte, 7226 sayılı Kanun Geçici madde 1'in birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde davaların durma sürelerinin başlangıcına ilişkin farklı tarihler öngörülmüştür. Buna göre, İcra ve İflâs Kanunu ile takip hukukuna ilişkin diğer kanunlarda belirlenen süreler 22.03.2020 tarihinden (bu tarih dâhil) itibaren 15.06.2020 tarihine (bu tarih dâhil)²² kadar durmaktadır. Diğer kanunlardaki süreler ise, 13.03.2020

²⁰ Gelir İdaresi Başkanlığı'nın 31.03.2020 tarih ve 2020/2 sayılı Uygulama İç Genelgesi'nde, 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun kapsamında işlemler ve sürelerin de 30.04.2020 tarihine kadar durdurulduğu belirtilmiştir. <https://vergidosyasi.com/2020/04/18/vergi-dairesi-islem-ve-surelerinin-durmasi-konulu-gib-uygulama-ic-genelgesi/> (Çevrimiçi, et.: 25.04.2020).

²¹ <http://www.iidb.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/2279-sayili-cumhurbaskani-kararihakkinda24032020125855> (Çevrimiçi, et.: 05.04.2020).

²² Durma sürelerinin uzatımı çerçevesinde 15.06.2020 tarihi yazılmıştır.

tarihinden itibaren durmaktadır. Anılan bu farklılık eşitlik ilkesine aykırı nitelik taşıdığı gibi, aynı zamanda iki bendin kapsamına girebilecek dava, şikâyet ve itiraz süreleri bakımından gelecekte içtihatlarla konu olabilecek uyuşmazlıklara sebebiyet verebilecek niteliktedir. Kanaatimizce, düzenlemenin lafzı itibariyle (b) bendinde İcra ve İflâs Kanunu ile takip hukukuna ilişkin kanunlara açıkça vurgu yapıldığından, bu kanunlarda düzenlenen tüm sürelerin durmasına ilişkin milat, 22.03.2020 tarihi olarak kabul edilmelidir. Ancak, olması gereken hukuk bakımından, salgın hastalıktan kaynaklı olağanüstü koşullar dava ve icra takipleri bakımından aynı olduğundan, sürelerin durmasında yargılama süreleri ve icra takipleri arasında bir farklılık gözetilmemesi, durma sürelerinin yeknesak olması uygun olurdu.

İcra ve iflâs takiplerinin durdurulması ülkenin belirli bir coğrafi alanıyla sınırlandırılmamıştır. Takipler, tüm yurtda durdurulmuştur. Her ne kadar, vaka sayısı bazı illerde daha fazla olsa da, salgın tehlikesi yurt sathında mevcut olduğu için bölgesel bir karar verilmemiş olmasının olağanüstü durumun gereklerine uygun olduğu açıktır. Ancak, pandemiyle mücadeleye ilişkin dinamik süreçte, bazı illerde pandeminin etkisinin sürmesine karşın, bazı illerde hastalığın hiç görülmemesi durumunda bölgesel kararlar alınabilmesi mümkündür.

DURAN TAKİPLER	İSTİSNA TUTULAN TAKİPLER
Genel Haciz Yoluyla Takip	Nafaka Alacaklarına İlişkin Takipler
Kambiyo Senetlerine Mahsus Haciz Yoluyla Takipler	
Kiralanan Taşınmazların İlamsız İcra Yoluyla Tahliyesine İlişkin Takipler	
Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takipler	
İlamlı Takipler (Para Alacaklarına, Taşınırlara; Taşınmazlara, İrtifak Haklarına; Bir Şeyin Yapılmasına, Bir Şeyin Yapılmamasına; Çocuk Teslimi ve Çocukla Kişisel İlişki Kurulmasına; Gemilere ve Bunlarla İlgili Aynî Haklara İlişkin İlamlı Takipler)	
Rehnin Paraya Çevrilmesi Yoluyla İlamlı ve İlamsız Takipler	
İflâs Takipleri	

Nafaka alacaklarına ilişkin takiplerin düzenlemenin kapsamı dışında tutulmasının temelinde nafaka alacaklısının hayatını devam ettirmek için takip konusu nafakaya duyduğu zarurilik arz eden ihtiyaç vardır. Nafaka alacaklısı, alacağını tahsil edemezse geçimini sürdürmekte zorlanır; muhtaç hale gelir. Bu sebeple, bu süreçte, nafaka alacaklarına ilişkin yeni takip başlatılabileceği gibi, mevcut nafaka takiplerine ilişkin icra işlemleri de yapılabilecektir. Nafaka alacağına ilişkin ilamda yer alan diğer alacaklar bakımından ise, takip başlatılması mümkün değildir. Nafaka alacağına ilişkin ilamlı ve ilamsız takiplerde haciz, paraya çevirme ve paraların paylaşılması işlemleri yürütülerek, nafaka alacağının cebren tahsili sağlanacaktır.

İlamlı takiplerin durması bakımından çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına ilişkin ilamlı icra takiplerinin durumunun ayrıca değerlendirilmesi gerekir. Çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına ilişkin icra işlemlerinin konusunun çocuk olması, tarafların yakınlarının genellikle bu sürece dahil olması, sosyal çalışmacı, pedagoğ, psikolog veya çocuk gelişimcisi gibi bir uzmanın katılımıyla cebrî icranın gerçekleştirilmesi, cebrî icra sırasında kolluğun da bulunmasının istenmesi sebepleriyle bu takipler daha fazla insan sirkülasyonu doğurduğundan, bu işlemler hastalığın yayılımı bakımından tehlike arz etmektedir. Bu tehlike karşısında bu takiplerin de durmuş olması ve bu hususta yeni takip yapılmaması doğaldır. Ancak, velayet hakkı sahibi olmayan ebeveyn ile çocuğun görüşmesi çocuğun üstün yararının korunması bakımından gereklidir. Ayrıca, salgın hastalıktan kaynaklanan değişikliklerin çocuk üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak ve çocuğun güven duygusunu korumak bakımından çocuk ile velayet hakkı sahibi olmayan diğer ebeveynin görüşmesi çocuğun yararına olabilecektir.

Öte yandan bu süreçte çocuklar hakkında uygulanan sokağa çıkma kısıtlaması, çocuk ile ebeveyninin fizikî ortamda görüşmesine engel oluşturmaktadır. Çocuk sokağa çıkamadığı için ancak velayet hakkı sahibi olan ebeveynin evinde diğer ebeveyn çocuğu görebilecektir. Bu olasılığın uygulaması ise hem hafta sonları getirilen sokağa çıkma kısıtlamaları hem de ebeveynlerin ayrılık sonrası aynı ortamda bulunmayı genellikle tercih etmemeleri sebebiyle güçlük arz edebilecek niteliktedir. Bununla birlikte, sokağa çıkma kısıtlamalarına ilişkin uygulama düzenlemeleri zaman içinde gelişerek, İçişleri Bakanlığının Sokağa Çıkma Kısıtlaması Genelgelerinde, mahkeme kararı çerçevesinde çocukları ile kişisel ilişki tesis edecekler, mahkeme kararını ibraz etmeleri şartıyla sokağa çıkma kısıtlamasından istisna tutulması sağlanmıştır. Bu çerçevede, velayet hakkı sahibi ebeveynin rıza gösterdiği ve sayısının az olduğunu tahmin ettiğimiz ebeveynin hafta sonları çocuklarını görebilmesi mümkün olmuştur.

Genel olarak çocuğun üstün yararının korunması ve salgının yayılımının engellenmesi bakımından velayet hakkı sahibi ebeveynin diğer ebeveyn ile çocuğun telefon veya diğer iletişim araçlarıyla görüşmesine izin vermesinin tercihe şayan bir uygulama olacağı kanaatindeyiz. Koronavirüs tedbirleri arasında bu hususu düzenleyen bir

hüküm bulunmamakta; ebeveynlerin anlaşmaları şartıyla telefon vb. görsel ve işitsel araçlarla görüşmeler yapılabilmesi mümkün olabilmektedir. Tarafların anlaşamaması halinde ise, aile mahkemesinden Türk Medenî Kanunu'nun velayet ile ilgili hükümleri çerçevesinde çocukla sesli ve/veya görüntülü görüşme yapılabilmesine olanak sağlayan tedbir talebinde bulunulabilir. Velayet hakkı sahibi tarafın çocukla iletişim kurulmasına engel olması durumunda, koronavirüs pandemisi sebebiyle çocukla kişisel ilişki kurulmasına ilişkin şartlar değiştiği için aile mahkemesinin yeni şartlara uygun tedbir kararı verilmesi talep edilebilir. Durumun değişmesi hâlinde, çocuğun korunmasına ilişkin önlemlerin yeni koşullara uydurulması hükmü (TMK m. 351) uygulanarak, çocuğun korunmasına ilişkin önlemleri salgın hastalık tedbirleriyle örtüşür şekilde, uzaktan sesli ve görüntülü iletişim kurma biçiminde yeniden düzenleyen karar verilebilmesi mümkündür. Bu çerçevede aile mahkemeleri tarafından alınacak tedbirler, ihtiyatî tedbirler gibi durma süresinde de infaz edilmelidir.

İflâs takipleri de anılan düzenlemeler çerçevesinde durdurulmuş; yeni iflâs takibi açılmaması esası benimsenmiştir. Ancak, doğrudan iflâs yolları çerçevesinde açılacak iflâs davaları, bir takibe dayanmadığı için Cumhurbaşkanlığı Kararı'nın ve 7226 sayılı Kanun'un kapsamına girmemektedir. 7226 sayılı Kanun ile yargılama süreleri durdurulmuş; ancak dava açmak bakımından bir engel getirilmemiştir. Dolayısıyla iflâs davası açılabilmesi mümkündür. Ancak, bu davaların açılmaması halinde zamanaşımı ve hak düşürücü süreler durdurulduğu için alacaklının hak kaybı söz konusu olmayacaktır. 13.03.2020 tarihi öncesinde verilen iflâs kararlarına ilişkin olarak yürütülen tasfiye işlemleri ise olduğu yerde duracaktır. Durma sürelerinin sonunda tasfiyeye kaldığı yerden devam edilecektir.

Duran takiplere ilişkin olarak haciz talebinde bulunulamayacak, mevcut hacizler ve muhafaza tedbirleri olduğu yerde hukukî varlıklarını korumaya devam edecek; ancak, satış talebinde bulunulamayacak, paraya çevirme işlemleri duracak; açık artırma ve pazarlık suretiyle satış işlemleri yapılamayacaktır.

VI- İCRA VE İFLÂS HUKUKUNA İLİŞKİN SÜRELERİN DURMASI

İcra ve İflâs Kanunu ile takip hukukuna ilişkin kanunlarda düzenlenen icra takiplerine ve icra yargılamalarına ilişkin süreler, 7226 sayılı Kanunu'nun Geçici 1'inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca, 22.03.2020 tarihinden itibaren durmaktadır. Çünkü, ilgili bentte "*İİK ile takip hukukuna ilişkin diğer kanunlarda belirlenen süreler*" denilerek icra işlemlerinin tâbi olduğu süreler ile usûl işlemlerinin tâbi olduğu süreler arasında bir ayırım gözetilmeksizin icra ve iflâs hukukuna ilişkin kanunlarda belirlenen tüm süreleri kapsayacak şekilde düzenleme yapılmıştır. Buna karşılık, ilgili hükmün (a) bendinde Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile usûl hükmü içeren diğer kanunlardaki

sürelerin 13.03.2020 itibariyle durduğu düzenlenmiştir. Ayrıca (a) bendinde, esas olarak usûl hükmü içeren kanunlardaki sürelerin durdurulması düzenlenmekle beraber “icra takibi başlatmak”, “şikâyet”, “itiraz” sürelerinin durması da düzenlenmiştir. Şikâyet ve itiraz icra ve iflâs hukukunda sıklıkla başvurulmuş kurumlar olmakla beraber, burada şikâyet ve itiraz kavramların Ceza Muhakemesi Kanunu gibi usûl hukuku düzenlemesi içeren kanunlardaki şikâyet ve itirazlar olduğu kanaatindeyiz. Ancak, (a) bendinde bahsolunan “icra takibi başlatmak” ifadesi b bendi ile çelişmektedir. Zira, İcra ve İflâs Kanunu’nda ihtiyatî haczi tamamlayan merasim bakımından icra takibi başlatmaya ilişkin özel süreler öngörülmektedir (İİK m. 264). Dolayısıyla icra takibi başlatmaya ilişkin süreler maddî hukuka ilişkin olabileceği gibi takip hukukuna ilişkin de olabilmektedir.

Söz konusu iki bentte yer alan düzenlemelerde farklı durma sürelerinin öngörülmüş olması ve düzenlemelerin kapsamının tayinindeki güçlük, birbiriyle çelişen uygulamaların ortaya çıkmasına neden olabilecek niteliktedir. Durma süreleri bakımından arada her ne kadar dokuz günlük bir fark bulunsa da bir gün dahi süreye uymamak hak kaybına yol açacaktır. Bu durumun özellikle icra ve iflâs takipleri sürecinde açılması gereken davalardaki durma sürelerinin tayininde tartışmalara yol açacağı yukarıda belirtilmiştir. Salgın hastalık tehlikesinden kaynaklanan olağanüstü durum karşısında yargılama sürelerinde farklılık bulunmasını gerekli kılacak haklı bir sebep bulunmadığından²³, icra ve iflâs hukukuna ilişkin yargılama sürelerinin diğer yargılama sürelerinin durma sürelerinden dokuz gün az olması eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmektedir. Olağanüstü durum karşısında aynı konumda bulunan icra ve iflâs hukukuna ilişkin yargılama sürelerinin diğer yargısal sürelerle aynı şekilde durması, belirlilik ve eşitlik ilkelerinin gereğidir. Keza yargılama süreleri ile takiplere ilişkin süreler arasında da farklılık bulunmaması gerekir.

7226 sayılı Kanunu’nun Geçici 1’inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca durmanın 30.04.2020 tarihinde sona ereceği düzenlenmiştir. 7226 sayılı Kanun’un Geçici 1’inci maddesinde, Cumhurbaşkanlığı’na salgının devam etmesi halinde durma süresini altı ayı geçmemek üzere bir kez uzatma ve bu döneme ilişkin kapsamı daraltma yetkisi verilmiştir. Bu yetkiye dayalı olarak, 30.04.2020 tarihli ve 31114 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 29.04.2020 tarihli ve 2480 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı durma süresi, 01.05.2020 (bu tarih dahil) tarihinden 15.06.2020 tarihine kadar (bu tarih dahil) salgın hastalığın yayılma tehlikesinin daha önce ortadan kalkması halinde yeniden değerlendirilmek üzere uzatılmıştır.

²³ Pekcanitez, Hakan, “2279 sayılı Cumhurbaşkanlığı (Fevkalâde Mühlet) Kararı ile 7226 Sayılı Kanunun Geçici 1. Maddesinin Birlikte Değerlendirilmesi”, <https://blog.lexpera.com.tr/2279-sayili-karar-ile-7226-sayili-kanunun-birlikte-degerlendirilmesi/> (Çevrimiçi, et.: 05.05.2020).

Durma süresinin başladığı tarih (22.03.2020) itibariyle, bitimine on beş gün ve daha az kalmış olan süreler, durma süresinin sona erdiği günü takip eden günden (16 Haziran'dan) başlamak üzere on beş gün uzamış sayılır. Bu çerçevede icra ve iflas takipleri bakımından, 22.03.2020 tarihi itibariyle bitime on beş gün ve daha az kalmış süreler 01.07.2020 tarihine kadar uzatılmıştır.

VII- İCRA VE İFLÂS TAKİPLERİNİN DURDURULMASININ ETKİLERİ

A- GENEL OLARAK

7226 sayılı Kanun'un Geçici 1'inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca, durma süresi boyunca taraf ve takip işlemleri, yeni icra ve iflâs takip taleplerinin alınmasına ilişkin işlemler, ihtiyatî haciz kararlarının icra ve infazına ilişkin işlemler yapılmayacaktır. Düzenlemede belirtilen sürenin sonunda duran takiplere kaldığı yerden devam edilecektir. Keza, icra takip işlemiyle kesilen zamanaşımı ve hak düşürücü süreler de tatil sonunda kaldıkları yerden işlemeye devam edecektir.

İcra ve iflâs takiplerinin durduğu sürelerde, icra takip işlemi yapılacak olursa, bu işlemlere karşı şikâyet yoluna başvurarak, bu işlemlerin icra mahkemesi tarafından iptal edilmesi sağlanabilir (İİK m. 16). Burada süreler kamu sağlığını ve bu çerçevede kamu düzenini korumak amacıyla durdurulduğundan tatil kararına rağmen yapılan işlemlere karşı, kamu düzenine aykırılık sebebiyle, kural olarak her zaman şikâyet yoluna başvurulabilir.

Durma süresi boyunca icra takip işlemi yapılamayacağı için, kural olarak²⁴ satış (paraya çevirme) işlemleri de yapılmayacaktır. Ancak icra ve iflâs daireleri tarafından mal veya haklara ilişkin olarak ilan edilmiş olan satış gününün durma süresi içinde kalması halinde, bu mal veya haklar için durma süresinden sonra icra ve iflâs dairelerince kendiliğinden satış günü verilecektir. Talep olmaksızın hazırlanacak satış ilanı sadece elektronik ortamda yapılacak ve ilan için ayrıca ücret alınmayacaktır.

Takiplerinin durmasının faizler üzerindeki etkisine ilişkin 7226 sayılı Kanun'da herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Takiplerin durmasının takip konusu alacak üzerindeki faize ilişkin talepleri bertaraf etmeyeceği; durma süresi boyunca faizlerin işlemeye devam etmesi gerektiği kanaatindeyiz. Takiplerin durması, borçlunun borcunu ödemesine engel olmamaktadır. Keza, ilamsız takiplere konu para alacakları bakımından alacaklının dava açma hakkı ve faiz talep hakkı sınırlanmış değildir. Borçlu borcunu ödemek suretiyle faizin ortaya

---

²⁴ Nafakaya ilişkin takiplerde ise, satış işlemleri yapılabilir.

çıkmasına engel olabilir. Kanun koyucu faizlerin işleminin durmasını isteseydi, konkordato mühletlerinde faizlerin işlememesini düzenleyen İcra ve İflâs Kanunu'nun madde 294, III hükmüne benzer bir düzenlemeyi kabul ederdi.

B- DURMANIN İCRA TAKİP İŞLEMLERİNE ETKİSİ

Cumhurbaşkanı Kararında ve 7226 sayılı Kanunda, başlamış olan takiplerin duracağı düzenlenmiş aynı zamanda taraf ve takip işlemlerinin yapılmayacağı da belirtilmiştir. Takip işlemi, icra takip işlemleri ile taraf takip işlemleri icra ve iflâs hukukuna özgü teknik terimlerdir. İcra ve İflâs Kanunu'nda "icra muamelesi" veya "takip muamelesi" olarak adlandırılan takip işlemleri, icra takip işlemleri ile taraf takip işlemlerini kapsayan üst bir başlık olup genel bir içeriğe sahiptir. Bu bağlamda, icra takiplerine yön ve şekil veren, etkilerini icra hukukunda doğuran işlemler²⁵ kimin tarafından yapıldığı önem arz etmeksizin takip işlemi niteliği taşır. Buna karşılık, icra takip işlemleri, icra organları tarafından borçluya karşı yapılan, borçlunun hukukî durumuna zarar vermeye elverişli bir nitelik taşıyan ve takibin alacaklı yararına ilerlemesi amacını güden işlemlerdir²⁶. Taraf takip işlemleri ise, takip prosedüründe taraflarca yapılan, takibe yön veren ve genellikle icra takip işlemlerinin yapılmasını sağlamaya yönelmiş işlemlerdir²⁷.

İsviçre hukukunda icra takip işlemleri (*Betreibungshandlung*) tatil ve talik (erteleme) hallerinde yapılamayacak işlemleri ifade etmek üzere kullanılmaktadır. Mevzu Kanun olan İsviçre İcra ve İflâs Kanunu'nun 56'ncı maddesinin 3'üncü bendine göre, talik hallerinde (*Rechtsstillstand* SchKG Art. 57-62) borçluya karşı icra takip işlemleri yapılamaz. İsviçre İcra ve İflâs Kanunu'nun 62'nci maddesi, salgın hastalık veya felaket durumlarında takiplerin durmasını düzenlemektedir. İlgili hüküm uyarınca bir salgın veya bir ülkesel felaket durumunda, savaş zamanlarında olduğu gibi, Federal Konsey veya Kanton yönetimlerinin onayı ile belirli bir coğrafi alan veya belirli halk kesimleri için icra takip işlemlerinin talik edilmesine karar verilebilir. Erteleme süresi boyunca icra takip işlemleri yapılmaz.

Durma süresi boyunca, mevcut takiplerdeki icra takip işlemi niteliğindeki haciz, fiilî el koyma, paraya çevirme işlemlerinin bu çerçevede açık artırma suretiyle satış; pazarlık suretiyle satış işlemlerinin

²⁵ Boran Güneysu, Nilüfer, "İcra Takip İşlemleri", TBB Dergisi, S. 101, Y. 2012, s. 34; Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder/Taşpınar Ayvaz, Sema/Hanağası, Emel, *İcra ve İflâs Hukuku*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019, s. 111; Pekcanitez, Hakan/Atalay, Oğuz/Sungurtekin Özkan, Meral/Özekes, Muhammet, *İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı*, Onikilevha, İstanbul, 2019, s. 5; Atalay, Murat/Ermenek, İbrahim /Erdoğan, Ersin, *İcra ve İflâs Hukuku*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019, s. 76.

²⁶ Boran Güneysu, s. 36; Aslan, s. 24; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, s. 111; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 5.

²⁷ Boran Güneysu, s. 35; Aslan, s. 28; Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, s. 111; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 5.

yapılmaması gerekir. Aksi halde, bu işlemlerin süresiz şikâyet yoluyla iptali istenebilir.

C- DURMANIN HACİZ İHBARNAMELERİNE ETKİSİ

Borçlunun üçüncü kişilerde bulunan mal, hak ve alacaklarının haczedilmesine ilişkin İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesi hükmünün uygulamasına takiplerin durmasının etkisi konusunda doktrinde farklı görüşler ileri sürülmüştür. Görüşlerin farklılığının temelinde, üçüncü kişilere gönderilecek haciz ihbarnamelerinin hukukî niteliğine ilişkin farklı değerlendirmeler yer almaktadır.

Doktrindeki bir görüşe göre, İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesine göre üçüncü kişiye haciz ihbarnamesi gönderilmesi, görünürde asıl takip bakımından bir koruma tedbiri olmasına karşın, asıl takibe bağlanmış fer'i takip olup, bu prosedür, asıl borçlunun borçlusuna karşı yapılan fer'i takipte ödeme emri tebliği yerine geçen icra takip işlemi niteliği taşımaktadır²⁸.

Doktrindeki diğer görüşe göre ise, haciz ihbarnamesi tebliğ işlemi bir muhafaza tedbiridir²⁹. İcra müdürünün, alacaklının talebi üzerine borçlunun üçüncü kişide bulunan mal veya hakkını haczedip haciz tutanağına geçirmesi gerekir. Bundan sonra üçüncü kişiye İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesi çerçevesinde gönderilen ihbarnameler, üçüncü kişideki mal veya hakkın muhafazasına ilişkindir. Nitekim, anılan maddenin üst başlığı "*Mahcuz malları muhafaza tedbirleri*" şeklindedir. Yargıtay içtihatları da haciz ihbarnamesi tebliğinin muhafaza tedbiri niteliği taşıdığı yönündedir³⁰.

Durma süresi içerisinde haciz işlemi yapılamayacaktır. Haciz işlemi yapılamayacağı için, buna bağlı bir muhafaza tedbiri konumunda

²⁸ Aslan, s. 119; Yavaş, Murat, "İİK M.330 Çerçevesinde 2279 Sayılı Cumhurbaşkanı Kararına Genel Bir Bakış", <http://www.lebiblyalkin.com.tr/mevzuat/haberler/2020/iik-m.330-cercevesinde-2279-sayili-cumhurbaskani-kararina-genel-bir-bakis.html> (Çevrimiçi, et.: 05.05.2020).

²⁹ Kuru, Baki, "İcra İflâs Kanununun 89. Maddesinde Yapılan Değişiklikler", İktisadi Kalkınma Vakfı Yayını, İstanbul, 2004, s. 32; Kulbay Kıvanç, Duygu: "Muhafaza Tedbiri Olarak Haciz İhbarnameleri", AÜHFD. 2005, C. 54, S. 4, s. 493; İyilikli, Ahmet Cahit, "Haciz İhbarnamesi Uygulamasında Şirket Borçlarından Dolayı Şirkete Borçlu Olan Ortağın Sorumluluğu Ve Rücu İlişkisi", Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, C. 1, S., 2013, s.3.

³⁰ "İİK'nun 88. maddesinin üst başlığında da açıkça belirtildiği gibi üçüncü şahsa haciz ihbarnamesi gönderilmesi, üçüncü şahıstaki borçlunun alacağının ona ödenmesini önleyen bir muhafaza tedbidir. Haciz ihbarnamesini alan üçüncü kişi, artık borçluya bir ödeme yapamaz. Sadece icra dairesine ödemede bulunabilir. Borçlunun, üçüncü şahısta alacağı yoksa ya da borca yeterli değil ise işte o zaman haczi yazısı ile 89. maddeye göre gönderilen haciz ihbarnamesi arasındaki fark ortaya çıkar. Bir başka deyişle sadece haciz yazısının yazılıp uygulanması halinde, İİK'nun 89. maddesindeki olumsuz sonuçlar doğmaz ve borç üçüncü kişinin zimmetinde sayılmaz." Yargıtay 12. HD, T. 30.03.2009, E. 2008/23704, K. 2009/6744 (İyilikli, s. 3-4).

olan haciz ihbarnamesi tebliği de mümkün olmayacaktır. Daha önceden konulmuş olan hacizler için de haciz ihbarnamesi tebliği edilemeyecektir. Ayrıca, durma süresinden önce konulmuş bir haciz için haciz ihbarnamesi tebliği edilmesi halinde, bu haciz ihbarnamesine cevap verme süresi de duracaktır. Durma süresinden önce tebliği edilmiş haciz ihbarnamesine dayalı olarak üçüncü kişinin elinde bulunan mal, hak ve alacağın tesliminin mümkün olup olmadığı hususu ise tartışmalıdır. Doktrindeki bir görüşe göre 2279 sayılı Karar'ın yürürlüğe girmesinden önce (22.3.2020 tarihinde önce) üçüncü kişideki mal, hak ya da alacağın haczi tamamlanmış ve haciz ihbarnamesi üçüncü kişi tarafından 22.3.2020 tarihinden önce tebellüğ edilmiş ve itiraz edilmeyerek veya kabul edilerek kesinleşmiş ise üçüncü kişinin zimmetinde olan mal, hak ya da alacağın icra dosyasına teslimi veya ödenmesi gerekir³¹. Görüşün gerekçesi, kesinleşmiş haciz ihbarnamesinin gereğinin yerine getirilmemesi halinde doğacak haczin kalkması sonucunun fevkalâde hallerde tatil kararı ve 7226 sayılı Kanun'un olağanüstü koşullara rağmen mevcut durumun muhafaza edilmesi amacıyla bağdaşmayacağıdır³².

Doktrindeki diğer görüşe göre, takipler ve takip işlemleri tamamen durduğundan, muhafaza tedbiri olan maaş kesintisi ve haciz ihbarnamelerinin gereği yerine getirilmemelidir. Çünkü nasıl ki konkordato mühleti öncesi gönderilen doğmuş ve doğacak alacakların haczine ilişkin ihbarname kapsamında mühlet sonrası doğacak alacakların icra dairesine ödenmeyeceği kabul ediliyorsa, burada da ödeme yapılmamalıdır³³.

Kanaatimizce durma süresinden önce tebliği edilmiş haciz ihbarnameleri bakımından nasıl hareket edilmesi gerektiği konusunda 7226 sayılı Kanun'un temel amacı olan salgın hastalığın yayılmasını engelleme zaruretini dikkate almak gerekir. Bu amaçtan hareket ederek, tebligatı alan üçüncü kişinin elektronik ortamda icra dairesinin banka hesabına ihbarnamede belirtilen parayı yatırması mümkün olabilmelidir. Zira, bu işlemler esas olarak fizikî ortamda yapılmadığından hastalığın bulaşma riskini artırır bir nitelik taşımamaktadır. Buna karşılık, İcra ve İflâs Kanunu'nun 89'uncu maddesi prosedürü çerçevesinde taşınır malın teslimi gibi fizikî ortamda farklı kişilerin katılımını gereken işlemler hastalığın bulaşmasına yol açabileceğinden, bu işlemlerin yapılması kanunun amacına uygun değildir.

Kanun koyucunun, hastalığın yayılmasını engellemek üzere genel olarak fizikî ortamda yapılması gereken icra işlemlerini durdurması; buna karşılık elektronik ortamda yapılacak icra işlemleri bakımından istisna getirerek elektronik ortamda yapılabilecek işlemleri durma

---

³¹ Pekcanitez, Yavaş.

³² Pekcanitez.

³³ Atalay/Özekes.

kapsamına almaması olağanüstü durumun gereklerine daha uygun olurdu. Bu durum, icra ve iflâs hukukunun tamamıyla askıya alınmaması açısından önem arz etmektedir. Ancak bu noktada, işlemler arasında yapıldıkları ortama göre farklılık yaratmanın Anayasa'daki eşitlik ilkesi ile bağdaşmadığı da söylenebilir. Kanaatimizce, salgın hastalıkla mücadele ön planda olduğu için hastalığın bulaşmasını engelleyecek şekilde üçüncü kişilerdeki mal ve alacakların elektronik ortam kullanılarak muhafaza altına alınması mümkün olabilmelidir.

Borçlunun üçüncü kişilerdeki mal ve alacaklarının haczine benzer durum, İcra ve İflâs Kanunu madde 92, II ve 150 /b hükmü uyarınca, taşınmazı kullanan kiracılara icra dairesi tarafından haciz işlemlerinin bildirilmesi ve işleyecek kiraların icra dairesine ödenmesi amacıyla gönderilen ihbarnameler bakımından da geçerlidir. Bu ihbarnameler her ne kadar takibin tarafı olmayan üçüncü kişiye gönderilse ve asıl takip bakımından muhafaza tedbiri gibi görünse de, hukukî niteliği itibariyle bu nevi ihbarnameler gönderilmesinin takibin alacaklı lehine ilerlemesini sağlayan, esasen borçlunun hukukî durumunu etkileyen bir icra takip işlemi niteliği taşıdığı doktrinde kabul edilmektedir³⁴. Ancak, ihbarname gönderilmesi bir muhafaza tedbiri olarak kabul eden görüş çerçevesinde, elektronik ortamda yapılacak işlemlerin durmanın kapsamı dışında tutulması gerektiği kanaatindeyiz.

Ç- DURMANIN MAAŞ VE ÜCRET HACİZLERİNE ETKİSİ

Maaş ve ücret haczi bir icra takip işlemi olduğundan, durma süresi içerisinde borçlunun maaş ve ücreti üzerine yeni haciz konulamayacağı aşikârdır. Ancak, durma süresinden önce konulmuş maaş ve ücret hacizleri bakımından takiplerin durması döneminde kesintilere devam edilip edilmeyeceği bir tartışma konusudur. Doktrindeki bir görüşe göre, haciz işlemi, icra müdürünün haczedilen mal ve hakların haciz tutanağına işlenmesi ile tamamlanır³⁵. Bu bağlamda haczedilen mal ve haklara fiilen el konulması veya muhafaza altına alınması, haciz işleminin geçerlilik şartı değildir. Dolayısıyla durma sürecinden önce İcra ve İflâs Kanunu'nun 355'inci maddesi çerçevesinde maaş ve ücretin kesilmesine ilişkin tebligat yapıldığında, maaş ve ücret haczi tamamlanmış olduğundan, muhafaza tedbiri niteliğindeki kesinti işleminin durma süresinde de devam etmesi gerekir³⁶. Ancak, durma süresinde icra takip işlemi niteliğinde olan maaş ve ücretin haczedildiğine ilişkin haciz tutanağının düzenlenmesi 7226 sayılı Kanun'a aykırı olur ve bu işlemin icra mahkemesine süresiz şikâyet yoluna başvuru suretiyle iptalinin sağlanması mümkündür.

Diğer görüş, koronavirüs pandemisi sebebiyle takiplerin durmasına ilişkin 2279 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 7226 sayılı

³⁴ Aslan, s. 119.

³⁵ Yavaş.

³⁶ Yavaş.

Kanun'un amacının borçlunun iktisadî ve sosyal varlığını koruma olduğu dikkate alınarak, maaş ve ücret kesintisinin durma süresi boyunca yapılmaması, borçluya ücret ya da maaşının tam olarak ödenmesi gerektiği yönündedir³⁷.

Kanaatimize göre, 2279 sayılı Karar ve 7226 sayılı Kanun ile amaçlananın esas olarak salgının yayılmasını önlemek olduğundan hareket edilerek kesinti işleminin salgın hastalığın yayılması sonucu doğurup doğurmayacağına bakmak gerekir. Bu işlemler elektronik ortamda yapılabilir olduğundan, fizikî teması gerektirmediklerinden salgını tetikler nitelik taşımaz. Ayrıca, maaş ve ücretler zaten haczedilmiş olduğundan esasen kesintiye devam edilmesi borçlunun ekonomik bütünlüğünü bozar nitelik de taşımaz. Bu sebeplerden hareketle, maaş ve ücretler üzerine konulmuş hacizlerde durma süresi boyunca kesintilere devam edilmesi gerekir.

Adalet Bakanlığı İcra İşleri Daire Başkanlığı'nın, Hazine ve Maliye Bakanlığı (Muhakemat Genel Müdürlüğü)'nin yazısına istinaden kaleme aldığı 02.04.2020 tarih ve 86420598-300/2678 sayılı görüş yazısı şu şekildedir: *"...Yukarıda bahsedilen tüm bu düzenlemeler dikkate alındığında; Nafaka alacaklarına ilişkin takiplerin ve dolayısıyla maaş hacizlerinin devam edeceği açık olup, başka sebebe dayanan diğer maaş hacizlerinin devam etmesinin ve maaş kesintilerinin yapılmasının İcra ve İflâs Takiplerinin Durdurulmasına Dair 2279 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararına ve yukarıda bahsi geçen yasal düzenlemelere aykırılık oluşturmayacağı, zira icra takiplerinin durdurulduğu tarih aralığında icra daireleri tarafından yeni haciz kararları alınamayacağından maaş haczi ve kesintileri için ilgili kurum ve kişilere yazılan müzakerelerin postada gecikmiş olması ve takibin dayanağının nafaka borcuna ilişkin olup olmadığının veya diğer taraf lehine talep edilen bir işlem kapsamında bulunup bulunmadığının kesinti yapacak kurum ya da kişi tarafından bilinemeyecek olması gibi hususlar dikkate alındığında haciz müzakerelerinin gereği yerine getirilerek maaş kesintilerinin ilgili icra dairesi hesabına gönderilmesinin uygun olacağı..."* . Bu yazıdan sonra uygulamada maaş ve ücret kesintileri yapılmıştır.

D- İCRA DAİRELERİNDEKİ PARALARIN ALACAKLILARA ÖDENMESİ SORUNU

7226 sayılı Kanun'un Geçici 1'inci maddesinin üçüncü fıkrasının (b) bendi uyarınca, İcra ve İflâs Kanunu ile takip hukukuna ilişkin kanunlar kapsamında, durma süresi içinde rızaen yapılan ödemeler kabul edilir ve taraflardan biri, diğer tarafın lehine olan işlemlerin yapılmasını talep edebilir. Bu çerçevede, icra dairelerinin, takip dosyalarına yapılan ödemeleri kabul etmesi gerekir. Ancak, bu paraların nasıl ödeneceği konusunda uygulamada tereddütler doğmuştur. Doktrindeki hâkim görüşe göre, paraların ödenmesi ve paylaşılması bir icra takip işlemi

³⁷ Atalay/Özeker.

değildir³⁸ ve dolayısıyla bizatihi paraların ödenmesi işlemi takiplerin durmasından etkilenmeyecektir. Salgın hastalık sebebiyle icra ve iflâs hukuku bütünüyle askıya alınmış değildir; salgın hastalığın yayılmasına sebebiyet verecek taraf ve icra takip işlemleri yapılamaması gereği ve alacaklı ve borçlu arasındaki menfaat dengesi gözetilerek, bu süreçte kişilerin ekonomik ve sosyal varlıklarının ve bütünlüklerinin korunması amaçlanmıştır. Paraya çevirme neticesinde elde edilen gelirin alacaklılara ödenmesi borçluya karşı yapılan bir işlem değildir. Paraların ödenmesi taraf veya icra takip işlemi niteliği taşımaz; bu sebeple tatil ve talik hallerinde paraların ödenmesi ve paylaşılması mümkündür³⁹. İcra dairesinde bulunan paraların ödenmesi, elektronik ortamda gerçekleşeceği için ne salgın hastalığın yayılmasını etkileyecek ne de borçlunun ekonomik bütünlüğüne zarar verecektir.

Durma süresinden önce veya durma süreci içerisinde borçlu veya üçüncü bir kişi tarafından bir icra takibinde ödeme veya icra emrinde belirtilen hesaba ödenen paranın takip talebindeki alacaklı hesabına ödenmesi gerekir⁴⁰. Ancak, Adalet Bakanlığı İcra İşleri Dairesi Başkanlığı tarafından 24.03.2020 tarihinde yayımlanan 86420598-296/2543 sayılı Yazıda, “...İcra daireleri yapılan ödemeler kabul edilerek dosya kapsamında sıra cetveli yapılmasını gerektirmeyen ve borçlu veya üçüncü kişilerin haklarının ihlâl edilmeyeceği anlaşılan durumlarda paranın alacaklılara ödeneceği...” belirtilmektedir. Sıra cetveli hazırlanmasının gerekli olduğu durumlarda, sıra cetveli kesinleşmeden, paraların ödenmesi mümkün değildir⁴¹. 22.03.2020 tarihinden önce ilgililere tebliğ edilmekle birlikte şikâyet ve itiraz süreleri dolmamış olan veya durma süresi içinde hazırlanan sıra cetvellerine karşı itiraz ve şikâyet süreleri işlemediği için, bu sıra cetvellerin bu süreçte kesinleşmesi mümkün değildir. Dolayısıyla bu nevi sıra cetvellerindeki alacaklar için, kural olarak ödeme yapılmaz. Ancak, takiplerin durmasının istisnası olan nafaka alacaklarına ilişkin takiplerde sıra cetveli hazırlansa dahi, nafaka alacaklısına erken ödeme (geçici dağıtma) yapılmasının (İİK m. 138/1, m. 142/a) mümkün olduğu kanaatindeyiz⁴². Ayrıca, kanaatimizce sıra cetveli kendilerine tebliğ olunan ilgililerin sıra cetveline karşı itiraz ve şikâyetleri bulunmadığını icra dairesine bildirmesi halinde sıra cetveli kesinleşmiş sayılarak ödeme yapılması gerekir.

Ödeme yapılması halinde, haczin ve muhafaza tedbirlerinin kaldırılması için gerekli işlemler de yapılmalıdır. Ancak, bu işlemlerin fizikî ortamda yapılması gerekiyorsa, hastalığın bulaşması riski ortaya çıkabilir. Bu durum da Kanun’un amacı ile bağdaşmayacaktır. Kanaatimizce, kanun koyucunun hastalığın bulaşma riskine binaen fizikî ortamda yapılması gereken her türlü takip işlemini durdurması yerinde

³⁸ Boran Güneysu, s. 59; Aslan, s. 85.

³⁹ Aslan, s. 86.

⁴⁰ Atalay/Özekes.

⁴¹ Arslan/Yılmaz/Taşpınar Ayvaz/Hanağası, s. 345.

⁴² Atalay/Özekes.

olurdu. Çünkü, haczin kalkması ve konusunu oluşturan malın borçluya teslim edilmesi işlemi memur ve ilgililerin katılımı ile sağlanacağından hastalığın yayılmasına yol açabilir. Olması gereken hukuk bakımından, mal teslimi gibi fizikî ortamda yapılması zarureti olan işlemlerin ertelenmesi; buna karşılık elektronik ortamda yapılacak işlemlerin UYAP sistemi üzerinden devam etmesi şeklinde bir ayrımı esas alan bir düzenleme kamu yararı ve taraflar arasındaki menfaatler dengesine uygun olacaktır.

Adalet Bakanlığı İcra İşleri Dairesi Başkanlığı tarafından 24.03.2020 tarihinde yayımlanan 86420598-296/2543 sayılı Yazısında geçen “*borçlu ya da üçüncü kişilerin haklarının ihlâl edilmeyeceğinin anlaşıldığı durumlarda paraların alacaklılarına ödenebileceği*” ifadesi uygulamada ödeme işlemlerinin yapılmasını zorlaştırabilir. Zira, borçlu ve üçüncü kişilerin haklarının ihlâl edilmediğinin anlaşılması için takip prosedürü içinde nasıl bir işlem yapılacağı belirsizlik arz etmektedir⁴³. Zaten, icra daireleri takip prosedüründe kanuna aykırı şekilde işlem yapamazlar ve İcra ve İflâs Kanunu hükümlerini uygulayarak tarafların ve üçüncü kişilerin menfaatlerini korurlar. Bakanlık yazısında geçen ifadenin olağan takip prosedüründeki işlemler dışında başka bir işlem yapılması sonucunu doğuramayacağı kanaatindeyiz. Takip prosedüründeki işlemlerde kanunilik esas olduğundan, bu prosedürün hak ihlâli yaratacak şekilde anlaşılmasına sebebiyet verebilecek Bakanlık Kararı ile kanunda yer almayan yeni bir işlem eklenmesi mümkün değildir.

VIII- DURMANIN İHTİYATÎ HACİZ TALEPLERİ VE KARARLARINA ETKİSİ

İhtiyatî haciz, alacaklının para alacağının ödenmesini güvence altına almaya yönelik geçici hukukî himaye tedbiridir. Kötüniyetli borçlulara, bu bağlamda özel olarak borçlunun mal kaçırmasına, kendisinin kaçmasına ya da alacaklının haklarını ihlâl eden işlemlerine karşı vadesi gelmemiş alacakların ödenmesini temin etmek için de ihtiyatî hacze başvurulabilir. İhtiyatî haciz ile kesin haciz aynı şekilde uygulanmaktadır. Temel fark, kesin hacizde satış talebinde bulunulabilirken, ihtiyatî hacizde alacaklıya satış talebinde bulunma yetkisinin verilmemiş olmasıdır. İhtiyatî haciz kararları, kesin hacizler gibi icra edileceğinden, salgın tehlikesi karşısında her iki haciz türünün de uygulanmaması gerektiği düşüncesindeyiz. İhtiyatî haczin borçlunun mal kaçırmasını engelleyici niteliği ile acil hukukî korumaya duyulan ihtiyaç, salgın hastalıkla mücadele gereğinden üstün değildir.

⁴³ Bulut, Uğur, “7226 Sayılı Kanun’un İcra Hukukundaki Satış ve Paraların Ödenmesi İşlemlerine Etkisi”, Lexpera Blog, <https://blog.lexpera.com.tr/7226-sayili-kanunun-icra-hukukundaki-satis-ve-paralarin-odenmesi-islemlerine-etkisi/> (Çevrimiçi, et.: 20.05.2020).

7226 sayılı Kanun ile yapılan düzenlemede ihtiyatî haciz kararlarının icra ve infazına ilişkin işlemlerin durdurulmasına karar verilmiştir. İhtiyatî haciz talebinde bulunmayı engelleyen bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak, daha evvelden verilen ihtiyatî haciz kararları ve durma sürecinde verilmesi muhtemel ihtiyatî haciz kararları icra ve infaz edilemeyecektir.

Olması gereken hukuk açısından, salgın sebebiyle durması gereken icra ve infaza ilişkin işlemlerin borçlunun mallarının fizikî ortamdaki fiilî haciz işlemleri olması gerektiği kanaatindeyiz. Buna karşılık, borçlunun resmî sicillere kayıtlı malların haczinin, takibin yapıldığı icra dairesince, kaydına işletilmek suretiyle doğrudan yapılmasında ve özellikle elektronik ortamın kullanılmasında salgın hastalık açısından bir sakınca bulunmamalıdır. Ancak 7226 sayılı Kanun'da bu hususta bir ayırım yapılmamış, ihtiyatî haciz kararlarının, kaydî haciz suretiyle icrası da dahil olmak üzere hiçbir şekilde icra ve infaz edilemeyeceği düzenlenmiştir.

İhtiyatî haciz kararları verilmesine rağmen icra ve infaz edilmemeleri borçlunun mal kaçırmasını engellemeyecektir. Zira, noterler ve tapu sicil müdürlüklerindeki işlemler durdurulmamıştır; ancak, ihtiyatî haciz kararının resmî sicillere işlenmesi mümkün değildir. Dolayısıyla, borçlu ihtiyatî haciz konusu mal ve haklarını iyiniyetli üçüncü kişilere devredebilir. Bu halde, üçüncü kişilerin iyiniyeti korunacağından mülkiyet hakkını iktisap edebilmeleri mümkün olacaktır.

Her ne kadar ihtiyatî haciz kararları icra edilemese de alacaklıya hacze iştirak (İİK m. 268) kurumundan yararlanma imkânı vermek ve gelecekte açılması olası tasarrufun iptali davalarında mahkemede kanaat oluşturmak üzere bu kararlar kullanılabilir⁴⁴. Bu sebeple her ne kadar bu süreçte, kanunî düzenleme gereği haczin uygulanması mümkün olmasa da şartları oluştuğunda ihtiyatî haciz talep edilmesinde ve ihtiyatî haciz kararı alınmasında fayda bulunmaktadır.

IX- TAKİP VE SÜRELERİN DURMASININ KONKORDATO SÜREÇLERİNE ETKİSİ

A- DERDEST KONKORDATO TALEPLERİNE ETKİSİ

Konkordato bir cebrî icra türü olmadığından takiplerin durmasından doğrudan etkilenmemektedir. 7226 sayılı Kanunu'nun Geçici 1'inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca, İcra ve İflâs Kanunu'nda belirlenen süreler durduğu için konkordato prosedüründeki geçici mühlet, kesin mühlet, iltihak süresi, çekişmeli

---

⁴⁴ Atalay/Özkes.

alacaklar hakkında dava açma süresi, kanun yolları süreleri gibi süreler durmuştur.

7226 sayılı Kanun'da, durmanın derdest konkordato taleplerinde verilen konkordato mühletlerine etkisine ilişkin özel bir hüküm sevk edilmiştir. Buna göre, “*Konkordato mühletinin alacaklı ve borçlu bakımından sonuçları, durma süresince devam eder*” (7226 S. K. Geçici 1, 3/c). Konkordato mühleti de takiplerin durması da, icra ve iflâs hukukunda özel talik halleri arasında bulunduğu için iki özel talik halinden hangisinin uygulanacağı ya da bu iki talik halinin bir arada uygulanmasının mümkün olup olmadığı soruları akıllara gelmektedir. Kanaatimizce 7226 sayılı Kanun'un salgının yayılmasını önleme amacından hareketle ve sosyal icra hukuku anlayışına uygun şekilde hükümlerin yorumlanması gerekir.

Konkordato sürecinde borçluya tanınan mühlet içinde, kanunda belirtilen sınırlamalar çerçevesinde, borçluya karşı yeni takip yapılmamakta; mevcut takipler de olduğu yerde durmaktadır. Konkordato mühletleri boyunca borçluya karşı yapılan takipler kural olarak zaten durduğundan ve zamanaşımı ile hak düşürücü süreler işlemediğinden, salgın hastalık sebebiyle takiplerin ve sürelerin durmasının konkordatoya etkisinin ne olacağının etkisini tespit etmek gerekir. Doktrinde, icra takiplerinin durdurulması ile borçlu yönünden getirilen koruma konkordato mühletinden daha geniş olduğundan, burada konkordato mühletinin askıda bulunduğu kabul edilmektedir⁴⁵. Kısmen katıldığımız bu görüş çerçevesinde, 22 Mart-15 Haziran tarihleri arasında (bu tarihler dahil) geçen sürenin (seksenaltı gün) konkordato mühletine eklenmesi gerekir⁴⁶. Buna göre, konkordato mühletleri durma süresi boyunca uzamıştır. Ancak, kanaatimize göre, durma sürecinde mahkemenin aksi yönde bir kararı olmadıkça konkordato komiserlerinin görevlerine devam etmesi, özellikle borçlunun faaliyetlerine nezaret etmesi gerekir. Konkordato projesinin salgın hastalıktan kaynaklanan olağanüstü durum karşısında uygulanabilme ihtimali araştırılmalı; komiser konkordato projesinin tamamlanmasına katkıda bulunmalıdır. Bu olağanüstü durumun borçlunun ticarî faaliyetlerine etkisi, projede değişiklik yapılması gereğini doğurabilir. Borçlunun ticarî faaliyetlerinde meydana gelen değişiklikler tespit edilerek, konkordato mühleti içinde iyileşme ümidi değerlendirilmelidir. Durum mahkemeye rapor olarak sunulmalıdır. Salgın hastalığın yayılması riski sebebiyle, alacaklılar kurulu toplantıları

⁴⁵ Atalay/Özkes.

⁴⁶ Tunç Yücel, Müjgan, “7226 sayılı Kanun ile Cumhurbaşkanlığının 2480 sayılı Yargı Alanındaki Hak Kayıplarının Önlenmesi Amacıyla Getirilen Durma Süresinin Uzatılmasına Dair Kararı Uyarınca Sürelerin Durmasının Konkordato Sürelerine Etkisi” Lexpera Blog, <https://blog.lexpera.com.tr/7226-sayili-kanun-ile-cumhurbaskanliginin-2480-sayili-karari-uyarinca-surelerin-durmasinin-konkordato-surelerine-etkisi/>, (Çevrimiçi, et.: 12.05.2020).

ve alacaklılar toplantıları ertelenmesi gereği vardır. Bu çerçevede, 2020/3 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile ulusal ve uluslararası düzeyde açık ve kapalı alanlarda düzenlenecek her türlü bilimsel, kültürel ve sanatsal toplantıların 2020 yılı için Nisan ayı sonuna kadar ertelenmesi kararı verilmiştir. Salgın hastalık sebebiyle alacaklılar toplantısı gibi zamanında yapılamayan işlemlerin tamamlanması için gerekli hazırlıklar konkordato komiserlerince yürütülmelidir.

Konkordato mühletlerinin durması, salgın hastalığın ekonomi üzerindeki etkileri bakımından gerekli bir tedbirdir. Ancak, salgın hastalık sürecinde ticarî faaliyetlerine devam edemeyen borçluların, durma süreleri sonrasında malî durumlarının iyileştirilmesine yönelik projelerinin yeni duruma uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Salgın hastalıkla mücadelenin dinamik bir süreç olması sebebiyle yeni döneme ilişkin belirsizlikler projelerin revizyonunu güçleştirmektedir. Mevcut projenin uygulanabilirliği konusunda alacaklılarla ve ticarî faaliyetlerin yürütüldüğü kişilerle müzakere yapılması da salgın sürecinde pek mümkün görülmemektedir. Yeni şartlara uyum sağlanarak konkordato projelerinin güncellenmesi için, konkordato mühletlerinin bir kanun değişikliği ile uzatılması düşünülebilir.

B- KONKORDATO TALEBİNİN MÜMKÜN OLUP OLMADIĞI SORUNU

7226 sayılı Kanun'da durma süresi boyunca konkordato talebinde bulunulmasını erteleyen veya yasaklayan bir hüküm bulunmamaktadır. Yapılan düzenlemede, icra dairelerince yeni icra ve iflâs taleplerinin alınmaması düzenlenmiş; nafaka hariç diğer alacaklar bakımından cebrî icra yasağı getirilmiştir. Ancak, konkordato talebinde bulunulması, bir takip türü olmayıp, çekişmesiz yargı işidir (HMK m. 382, 1/f-7). Dolayısıyla konkordato talebine bulunulması cebrî icra yasağına tâbi değildir.

7226 sayılı Kanun'da konkordato talepleri yasaklanmamakla birlikte, doktrinde, konkordato talebinde bulunulabilmesinin mümkün olup olmadığı hukukî yarar açısından ele alınmıştır. Baskın görüşe göre, konkordato mühleti verilmesiyle borçlunun ulaşmak istediği kendisine karşı yeni takip yapılamaması ve mevcut takiplerin durması imkânı, 7229 sayılı Kanun ile tanınmış olduğundan, konkordato talebinde bulunmakta hukukî yarar bulunmamaktadır⁴⁷. Aynı yöndeki diğer bir görüşe göre, fevkalâde tatil kararı ve 7226 sayılı Kanun ile borçlu bakımından sağlanan koruma, konkordato mühletine göre daha kapsamlı bir hukukî koruma sağladığından konkordato mühleti taleplerinin hukukî yarar yokluğundan reddedilmesi gerekir. Ayrıca, konkordato talebinde bulunulması mahkemeye sunulması gereken

---

⁴⁷ Pekcanitez.

belgelerin hazırlanması giderleri düşünülduğünde, takiplerin durdurulmasını sağlama açısından maliyetli bir yöntemdir⁴⁸.

Doktrinadaki diğer görüş ise, konkordato mühleti alınması halinde, borçlunun sahip olacağı koruma, 7226 sayılı Kanun ile sağlanan korumadan daha kapsamlı olduğundan, borçlunun hukukî yararı bulunduğu ve durma süreci içerisinde konkordato talebinde bulunulmasının mümkün olduğu yönündedir. 7226 sayılı Kanun ile sınırlanmamış olan ihtiyatî tedbir kararlarının uygulanması konkordato mühleti içinde mümkün değildir. Konkordato mühletinin sürekli borç ilişkilerine etkisini düzenleyen İcra ve İflâs Kanunu'nun 296'ncı maddesinin ikinci fıkrası hükmü de borçluyu daha fazla koruyucu niteliktedir⁴⁹.

Kanaatimizce, borçlunun 7226 sayılı Kanun ile sağlanan takiplerin durmasından daha kapsamlı bir hukukî korumaya ihtiyaç duyduğu hallerde hukukî yararının varlığı kabul edilmelidir. Hukukî yarar bir dava şartı olduğundan, çekişmesiz yargı işlerinde de mahkeme tarafından re'sen gözetilmeli; somut olayın şartlarına göre değerlendirilmelidir. Salgın hastalığın ekonomiye etkileri gözetildiğinde borçluların konkordatoya duydukları ihtiyaç artacağından konkordato başvurularının kolaylaştırılması, en azından salgın hastalığın yarattığı belirsizliğe uygun çözümler getirilmesi gereği vardır. Konkordato kurumunun bu süreçte daha kolay uygulanmasının sağlanması, konkordato projelerinin olağanüstü şartlara göre değiştirilmesi ve iflâs davalarının açılmasının belirli şartların varlığı halinde ertelenmesi süreç içinde biriken borçları karşısında eli kolu bağlı olan tacirlerin pandemi sonrası ticarî faaliyetlerine devam etmelerine imkân verecektir⁵⁰.

C- KORONAVİRÜSÜN KONKORDATONUN TASDİKİ SÜRECİNE ETKİSİ

Alacaklılar toplantısında İcra ve İflâs Kanunu'nun 302'nci maddesi çerçevesinde kabul edilen, ancak henüz tasdik süreci devam eden konkordato projesinin, salgın hastalık sonrası oluşan yeni koşullar karşısında borçlu bakımından uygulanabilmesi fevkalâde güç ve imkânsız olabilir. Ancak, projenin değişen şartlara uygun hale getirilmesinin nasıl sağlanacağına ilişkin açık bir hüküm bulunmamaktadır. Lakin, İcra ve İflâs Kanunu'nun 305'inci maddesinin son fıkrasında, mahkemenin konkordato projesini yetersiz bulması halinde kendiliğinden veya talep üzerine gerekli gördüğü düzeltmenin yapılmasını isteyebileceği düzenlenmiştir.

Konkordatonun tasdiki sürecinde salgın hastalık sebebiyle ticarî faaliyetleri etkilenen borçluların konkordato projelerinde değişiklik

⁴⁸ Atalay/Özekes.

⁴⁹ Yavaş.

⁵⁰ Özekes /Boran Güneysu.

yapılmasını istemesi mümkün görülmekle birlikte, burada mahkemenin değişikliklerin kapsamını belirlerken konkordato kurumunun özellikleri çerçevesinde sınırlı bir yetkiye sahip olduğu kanaatindeyiz. Çünkü, konkordato her ne kadar mahkeme kararı ile uygulanabilir olsa da öncelikle alacaklıların belirli çoğunluğunun konkordato projesini onaylaması gerekmektedir. Dolayısıyla konkordato kurumunun işlerlik kazanabilmesi için, borçlunun talebini içeren bir konkordato projesi, alacaklıların belirli bir çoğunlukla bu projeyi onaylaması ve mahkemenin tasdiki gerekir. Alacaklıların onayladıkları projeyi değiştirecek şekilde mahkemenin bir karar alması, İcra ve İflâs Kanunu'nun 305'inci maddesi çerçevesinde mümkün değildir. Nitekim doktrinde de, mahkemenin anılan hüküm kapsamında alacaklıların kabul ettiği konkordato şartlarının değiştirilmesi yetkisinin bulunmadığı, esasen konkordato projesinin hatalı ve yetersiz kısımlarına ilişkin mahkemenin düzeltme isteyebileceği belirtilmektedir⁵¹. Mahkemenin gerekli gördüğü düzeltmelerin yapılmasını isteme yetkisi, alacaklılar tarafından kabul edilen tekliften daha elverişsiz bir teklifi kapsayamaz⁵². Bu bağlamda, pandemi sebebiyle değişen şartlara uyarılama yapılarak İcra ve İflâs Kanunu'nun 305'inci maddesine dayanılarak indirim oranının ve/veya taksit sayısının artırılması gibi alacaklılar aleyhine konkordato projesinin değiştirilerek tasdik edilmesi mümkün değildir⁵³. Bu çerçevede, alacaklıların çoğunluğunun iradesi ile örtüşmeyen bir projenin tasdik edilmesinin konkordatonun hukukî niteliği ile bağdaşmayacağı kanaatini taşımaktayız.

Öte yandan tasdik edilmiş projenin, bir sözleşme olduğu kabul edilerek Türk Borçlar Kanunu'nun 138'inci maddesine göre mahkeme tarafından uyarlanmasının mümkün olmadığı düşüncesindeyiz. İlgili hüküm uyarınca, *“Sözleşmenin yapıldığı sırada taraflarca öngörülmeyen ve öngörülmesi de beklenmeyen olağanüstü bir durum, borçludan kaynaklanmayan*

---

⁵¹ Pekcanitez, Hakan /Erdönmez, Güray, *7101 sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2018, s. 138; Albayrak, Hakan, *İflâs Dışı Adi Konkordatoda Konkordato Mühletinin Sözleşmeler Bakımından Sonuçları*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020, s. 71.

⁵² Budak, Ali Cem/ Kale, Serdar, *Öztek-Konkordato Şerhi*, m. 305, No. 25, (Yeni Konkordato Hukuku 7101 ve 7155 sayılı Kanunlarla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m. 285-309, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019) s. 540.

⁵³ Doktrinde, İİK m. 305 çerçevesinde 7226 sayılı kanunda öngörülen durma süresi dikkate alınarak ödeme takviminin ve alacaklılara yapılacak ödemelerin üç ay ötelenmesi yönünde değişiklik yapılması hususunda mahkemelerin karar verebilmesi önerisi sunulmuştur. Bkz. Akkaya, Tolga, “Covid19 Salgını Nedeniyle Alınan İdari ve Yasal Önlemlerin Konkordatoya Etkisi ve Salgının Ekonomik Sonuçlarından Olumsuz Etkilenen Borçluların Korunmasına Yönelik Tedbirlere Dair Düzenleme Önerileri”, <https://blog.lexpera.com.tr/covid19-salgini-nedeniyle-alinan-idari-ve-yasal-onlemlerin-konkordatoya-etkisi-ve-borclularin-korunmasına-yonelik-tedbirlere-dair-oneriler/>, (Çevrimiçi, et.: 15.05.2020). Kanaatimize göre, tasdik duruşmasının salgın hastalık sürecinde ertelenmesi dolayısıyla konkordato projesinde öngörülen ödeme takviminin tasdik tarihine göre düzeltilmesi İİK m. 305'in son fıkrası çerçevesinde mümkündür.

bir sebeple ortaya çıkar ve sözleşmenin yapıldığı sırada mevcut olguları, kendisinden ifanın istenmesini dürüstlük kurallarına aykırı düşecek derecede borçlu aleyhine değiştirir ve borçlu da borcunu henüz ifa etmemiş veya ifanın aşırı ölçüde güçleşmesinden doğan haklarını saklı tutarak ifa etmiş olursa borçlu, hâkimden sözleşmenin yeni koşullara uyarlanmasını isteme, bu mümkün olmadığı takdirde sözleşmeden dönme hakkına sahiptir. Sürekli edimli sözleşmelerde borçlu, kural olarak dönme hakkının yerine fesih hakkını kullanır.”⁵⁴. Konkordato, alacaklıların kanunda öngörülen çoğunlukla projeyi onaylamasıyla hükümlerini doğuran bir sözleşme niteliği taşımadığı ve tasdik sürecinde kamu yararını sağlamaya yönelik şartların varlığı arandığından özel hukuk ilişkilerindeki uyarılama hükümleri konkordatonun tasdiki bakımından uygulanabilir nitelikte değildir. Konkordatonun mahkeme kararıyla uyarlanabilmesi, konkordatonun özelliklerine uygun olmayacaktır.

Bu halde pandemiden kaynaklanan olağanüstü şartlara uygun yeni proje hazırlanması ve alacaklıların onayına sunulması, ikinci bir alacaklılar toplantısı yapılması, bu toplantıda yeterli çoğunlukla onaylanmış projenin tasdik yargılamasına konu edilmesi uygun bir çözüm olabilir. Ancak, ikinci bir alacaklılar toplantısı düzenlenebilmesi bakımından kanun değişikliği yapılmasına ihtiyaç vardır. Söz konusu

⁵⁴ “TBK m. 138 hükmüne göre; sözleşme taraflarından birinin hâkime yapacağı başvuru üzerine talep doğrultusunda bir karar verilebilmesi için aşağıdaki şartlar bulunmalıdır. 1) Sözleşme kurulduktan sonra, tarafların edimleri arasındaki denge, borçludan sonuçları yüklenmesi istenemeyecek kadar büyük ölçüde bozulmuş olmalıdır. Şayet aşırı ifa güçlüğü sözleşme kurulduğu sırada da mevcut olup sadece taraflarca bilinmiyorsa, bu TBK m. 138 hükümlerine değil, şartları varsa yanılma (TBK m. 30 vd.) hükümlerine göre iptale konu olabilir. Sonradan ortaya çıkan ifa güçlüğü, mutlaka borçlunun ekonomik olarak mahvına veya ağır zararına yol açacak olması gerekmez. Maddede, “kendisinden ifanın istenmesinin dürüstlük kurallarına aykırı düşecek derecede borçlu aleyhine değiştirir” olması yeterli görülmüştür. Elbette bu değerlendirmede, karşı tarafın durumu da göz önüne alınacaktır. 2) Edimlerin dengesindeki değişiklik sözleşme yapılırken öngörülemez ve öngörülmesi de beklenmeyen (Savaş, ekonomik kriz, devalüasyon, tabii afetler, ithal ve ihraç konusunda getirilen yasak ve tahditler gibi) olağanüstü bir durumdan ileri gelmelidir. Bu husus da “Emprevizyon” olarak ifade edilebilir. Maddede her ne kadar “taraflarca öngörülme” denmişse de, olağanüstü olgunun sözleşme kurulurken sadece aşırı ifa güçlüğüne düşen taraf açısından öngörülemez olması yeterli sayılmalıdır. Aşırı ifa güçlüğüne düşenin bu durumu sözleşme yapılırken öngörmediğini ispat etmesi yetmez, bu durum onun için “öngörülmesi beklenemez” olmalıdır. Kendi özensizliği veya dikkatsizliği sebebiyle bu olguyu öngörememişse, 138. maddeden yararlanamayacaktır. 3) Aşırı ifa güçlüğü yaratan olgu borçludan kaynaklanmamalıdır. Olgunun kendisinin borçludan kaynaklanmaması yanında, bunun aşırı ifa güçlüğü yaratması da borçludan kaynaklanmamalıdır. 4) Edimler henüz ifa edilmemiş olmalıdır. Kural olarak ifade bulduktan sonra aşırı ifa güçlüğünden söz ederek uyarılama veya sözleşmeden dönme yollarına başvurulamaz. Ancak, borçlu doğan haklarını saklı tutarak ifade bulunmuşsa, ifadan sonra da bu haklarını kullanabilecektir. Bu takdirde, uyarılamanın sonucuna göre veya sözleşmeden dönme halinde, ifa etmiş bulduğu edimi sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre kısmen veya tamamen geri isteyebilecektir.” Yargıtay 13. HD. E. 2013/16898, K. 2014/18895, T. 13.06.2014 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

çözüm önerisinin uygulanması bakımından gerekli süreyi İcra ve İflâs Kanunu'nun 304'üncü maddesinin verdiği söylenebilir. İlgili hükme göre, “*Konkordato hakkında yapılan yargılamada kesin mühlet içinde bir karar verilemeyeceği anlaşılırsa; mahkeme, gerekli görürse komiserden gerekçeli bir rapor da alarak, karar verinceye kadar mühlet hükümlerinin devamına karar verebilir. Bu süre altı aydan fazla olamaz.*” Bu bağlamda mahkeme, yapılacak kanun değişikliğiyle tasdik sürecinde ortaya çıkan olağanüstü koşullar göre hazırlanan yeni projenin alacaklılar toplanmasında oylanmasına karar verebilir. Olağanüstü durum sebebiyle yeni bir projenin hazırlanmasına ve oylanmasına yönelik kanun değişikliği, hem konkordatoda alacaklıların çoğunluğunun iradesinin varlığını sağlayacak hem de pandemiden kaynaklanan değişiklik yapma ihtiyacını karşılayacaktır. Keza, icra ve iflâs hukukunun temel ilkesi olan alacaklı ve borçlular arasındaki menfaatler dengesi de gözetilecektir. Aynı kanun değişikliğinde, ekonomik şartlar çerçevesinde altı aylık sürenin yeterli olmaması ihtimaline binaen konkordato sürelerinin uzatılmasına ilişkin düzenleme yapılması da düşünülebilir.

Ç- KORONAVİRÜSÜN TASDİK EDİLMİŞ KONKORDATO PROJESİNE ETKİSİ

İcra ve iflâs takiplerinin durması, tasdik edilmiş konkordatolarda konkordato projesinde öngörülen ödemelerin durdurulmasını gerektirmez. Borçlunun durma sürecinde de projeye uygun olarak borçlarını ifa etmesi gerekir. Ancak, borçlunun koronavirüs pandemisinden kaynaklanan mücbir sebep⁵⁵ dolayısıyla ticarî faaliyetleri sekteye uğradığından projedeki ödeme planına uygun olarak ödemelerini yapamaması halinde uyarılama talebinde bulunması mümkün olmalıdır. Bu halde, borçlu alacaklılarıyla anlaşarak ödeme planının değişen şartlara göre yenilenmesini sağlayabilir⁵⁶. Diğer bir ihtimal ise, konkordato projesine göre kendisine ifada bulunulmayan alacaklının konkordatoyu tasdik eden mahkemeye başvurarak kendisi hakkında konkordatonun kısmen feshini istemesidir (İİK m. 308/e). Bu halde, alacaklı konkordatonun feshi kararı çerçevesinde borçluya karşı takip başlatabilir. Söz konusu takipler neticesi borçlunun ekonomik bütünlüğü bozulup, iflâsı söz konusu olabilir.

---

⁵⁵ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu ise 2017/1190 E. ve 2018/1259 K. numaralı kararında şu tanımları yapmıştır. “Mücbir sebep, sorumlu veya borçlunun faaliyet ve işletmesi dışında meydana gelen genel bir davranış normunun veya borcun ihlâline mutlak ve kaçınılmaz bir şekilde yol açan, öngörülmesi ve karşı konulması mümkün olmayan olağanüstü bir olaydır. Deprem, sel, yangın, salgın hastalık gibi doğal afetler mücbir sebep sayılır.” HGK Kararı, E. 2017/1190, K. 2018/1259, T. 27.06.2018 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁵⁶ Pekdinçer, R. Tamer/ Yılmaz, Abdüssamet, “Korona Virüs (Covid 19) Salgınının Tasdik Edilmiş Konkordato Projelerine Etkisi”, <https://blog.lexpera.com.tr/korona-virus-covid-19-salgininin-tasdik-edilmis-konkordato-projelerine-etkisi/> (Çevrimiçi, et.: 05.05.2020).

Kanaatimizce borçlu, asliye ticaret mahkemesine başvurarak dürüstlük kuralı çerçevesinde, tasdik edilmiş konkordato projesinin koronavirüs pandemisinden kaynaklanan mücbir sebep dolayısıyla öngörülmesi mümkün olmayan yeni şartlara göre değiştirilmesine izin talebinde bulunabilir. Her ne kadar bu hususta İcra ve İflâs Kanunu'nda açık bir hüküm bulunmasa da hak ve nısfet gereği bu hususta talepte bulunulabilmesi mümkün olmalıdır. Doktrinde de, Türk Borçlar Kanunu'nun 138'inci maddesi uyarınca ifa güçlüğü sebebiyle konkordatonun uyarlanmasının talep edilebileceği ileri sürülmüştür⁵⁷.

Kanaatimizce, tasdik edilmiş konkordato projesinin olağanüstü şartlara göre değiştirilmesi, alelaide sözleşmelerden farklı olarak konkordato kurumunun hukukî niteliği ve amaçları dikkate alınarak yapılmalıdır. Çünkü, konkordato bir sözleşme olmaktan ziyade asliye ticaret mahkemesinin kararıyla sonuç doğuran ve tarafların menfaatlerinin⁵⁸ yanı sıra kamu yararını da koruma amacı güden borç tasfiyesi yöntemidir. Konkordatonun kamu hukukuna ilişkin nitelikleri gözetildiğinde diğer borç ilişkilerinden daha farklı bir şekilde olağanüstü şartlara göre değiştirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Dolayısıyla konkordatoya ilişkin değişiklik taleplerinin konkordatoyu iki taraflı borç ilişkilerinden ayıran kollektif borç tasfiyesi özelliği ve kamu yararı gözetilerek, konkordatoyu tasdik eden mahkeme tarafından incelenmesi ve alacaklıların bu husustaki iradesinin alınması gerekir.

İcra ve İflâs Kanunu'nda bu hususta bir hüküm bulunmadığından, konkordatonun tasdikinden sonra ortaya çıkan olağanüstü durumlar sebebiyle konkordato projelerinin değiştirilmesine ilişkin özel hükümler ihdas edilmesinde fayda bulunmaktadır. Zira, genel hükümler çerçevesinde yürütülecek uyarılama davalarında, borçlunun sayıları binleri bulan konkordato alacaklılarına tebligat çıkartılması ve duruşmalar açılması gereği yargılamanın masraflı ve uzun sürmesine yol açacaktır⁵⁹. Bu durum uyarılamanın anlamsız hale gelmesine sebebiyet verebilir. Özel bir düzenlemeyle, alacaklıların da hukukî dinlenilme hakkı sağlayacak şekilde projenin değiştirilmesini sağlayan bir yargılama prosedürü öngörülmesi mümkündür.

Diğer bir ihtimal, koronavirüs pandemisinden kaynaklanan mevcut duruma özgü olarak tasdik edilmiş konkordatolarda borçlulara talepleri halinde, uygulanabilir bir ödeme planı sunmaları şartıyla belirli bir süre ödemelerini erteleme imkânı verilmesidir. Alacaklıların menfaatlerinin korunmasını sağlayacak şekilde ödemelerin ertelemesini şartlara bağlayan bir düzenleme yapılması durumunda uzun sürecek uyarılama yargulamalarıyla süreç uzamayacaktır. Borçlu ve alacaklılar bakımından hızlı ve öngörülebilir sonuçlar alınması ticarî hayatın gereklerine ve konkordatonun niteliklerine daha uygun olacaktır.

---

⁵⁷ Pekdiñer/ Yılmaz.

⁵⁸ Akkaya.

⁵⁹ Akkaya.

Erteleme halinde alacaklıların eline geçecek meblağın konkordatonun feshi halinde alacakları miktardan daha fazla olması, erteleme bir yıl gibi bir süreyle sınırlı olması gibi şartlar aranabilir. Keza, erteleme talepleri ile konkordatonun feshi taleplerinin birlikte karara bağlanması gereği düzenlenebilir. Böyle bir düzenlemenin, onaylanmış ancak henüz tasdik edilmemiş konkordato projelerinin olağanüstü durumlara göre değiştirilmesinde de gözetilmesini sağlayacak hükümler getirilmesi uygulamaya bakımından kolaylık sağlayacaktır.

X. İCRA-İFLÂS SUÇ VE CEZALARI BAKIMINDAN DURMANIN ETKİSİ

İcra ve İflâs Kanunu'nda düzenlenen suç ve cezalar, Cumhurbaşkanlığı Kararının kapsamına dâhil değildir. Fevkalâde hallerde tatil, icra ve iflâs suçları bakımından etki doğurabilir bir karar değildir. Kanun koyucu suç ve cezalarla ilgili olarak 7226 sayılı Kanun'a genel bir hüküm koymuştur. 7226 sayılı Kanun'un Geçici 1'inci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde suç ve ceza, kabahat ve idarî yaptırım ile disiplin hapsi ve tazyik hapsi için kanunlarda düzenlenen zamanaşımı sürelerinin durmayacağı, işlemeye devam edeceği düzenlenmiştir.

İcra ve İflâs Kanunu'nda mal beyanında bulunmama (m. 76), gerçeğe aykırı beyanda bulunma (m. 338, II), taksitle ödeme taahhüdünü ihlâl (m. 340), çocuk teslimine muhalefet (m. 341), bir işin yapılmasına veya yapılmamasına ilişkin ilamların icrasına muhalefet (m. 343), nafakaya ilişkin kararları yerine getirmeme (m. 344), suçlarının cezası tazyik hapsini gerektirir. Buna karşılık, mal ve kazancındaki artışı bildirmeyen borçlunun cezası (m. 339) disiplin hapsidir. Bu suç ve cezalara ilişkin zamanaşımı sürelerinin işlemeye devam edeceği dikkate alınmalıdır.

SONUÇ

Salgın hastalığın yayılmasını önlemek amacıyla icra ve iflâs hukuku alanında, nafaka alacaklarına ilişkin icra takipleri hariç olmak üzere icra ve iflâs takipleri durdurulmuştur. Keza, bu süreçte nafaka alacakları hariç diğer alacaklar için takip talepleri alınmayacak; mevcut takiplerde icra takip işlemleri yapılmayacak, ihtiyatî haciz kararları icra edilmeyecektir. İcra ve İflâs Kanunu ile takip hukukuna ilişkin diğer kanunlarda belirlenen süreler 22.03.2020 tarihinden (bu tarih dâhil) itibaren 15.06.2020 tarihine (bu tarih dâhil) kadar durdurulmuştur.

İcra ve iflâs takiplerinin durdurulması, bu takiplerde yapılması gereken işlerin birikmesi sonucunu doğurmaktadır. Durma süresi sona erip, icra takipleri yeniden başladığında, biriken işlerin icra daireleri tarafından yerine getirilmesinde icra görevlilerinin zorluklar yaşaması muhtemeldir. Öte yandan, salgınla mücadele çerçevesinde alınan tedbirler ekonomik faaliyetleri azalttığından, ticarî hayatta normal şartlar altında borçlarını ifa eden bir kısım borçlunun temerrüde düşmesine sonucu ortaya çıkabilecektir. Ayrıca, küresel boyutta

yaşanması muhtemel ekonomik durgunluk da borçların zamanında ve tam ifasını güçleştirecektir. Bunların sonucu biriken işlerin üstüne ortaya çıkacak yeni iş yükü, icra dairelerinin kapasite üstü çalışmalarını gerektirecektir.

İcra ve iflâs daireleri ortaya çıkması muhtemel iş yükünü çeviremezse, alacaklıların alacaklarını uzun süre tahsil edememeleri, cebrî icra sistemine güven duyulmamasına, alacaklıların kendiliğinden hak alma (ihkakı hak) yasağını ihlâl etmelerine yol açabilir. Cebrî icra sisteminin etkin bir şekilde çalışmaması, kamu düzenini bozucu etki doğurabilir. Bu riski bertaraf etmek üzere öncelikle alınacak ekonomik tedbirlerle, borçların ifası desteklenmelidir. Kredi desteği sunulmasını sağlayan veya mevcut borçlarda bir-üç yılı bulan uzun süreli taksitle ödeme imkânı getiren kanun değişiklikleri yapılması, ticarî faaliyetlerin devamlılığını sağlayarak cebrî icra sistemine yönelik ihtiyacı azaltabilir. Diğer taraftan muhtemel iş yükü çerçevesinde, icra ve iflâs teşkilatında personel sayısı artırılması düşünülebilir.

Koronavirüs pandemisinden kaynaklanan olağanüstü durum çalışma şartlarını değiştirmektedir. Salgın tehlikesinin azalması sonrası yeniden başlayacak takip işlemlerinde elektronik sistemlerin daha etkin bir şekilde kullanılarak icra takiplerinin hızlandırılacağı yeni çalışma usullerinin geliştirilmesi üzerinde durulabilir. Her sıkıntı veya risk kendi içinde fırsatlar da barındırmaktadır. Salgın hastalıkla mücadele çerçevesinde sosyal mesafenin korunması için elektronik sistemlerin kullanımının artması bu duruma örnek verilebilir. Bu çerçevede, örneğin fizikî temastan kaçınmak amacıyla bireylerin ihtiyari elektronik tebligat kullanımının artırılması, tebligat süreçlerinin hızlanması ve maliyetlerinin azalmasını sağlayacaktır.

Öte yandan icra takiplerinde işlemlerin daha fazla elektronik ortamda yapılmasını; fizikî ortamın mümkün oldukça az kullanılmasını sağlamak üzere mevzuat değişikliği yapılabilir. Bu bağlamda Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Kanun uyarınca UYAP bünyesinde oluşturulan Merkezi Takip Sistemine ilişkin uygulama deneyiminin dikkate alınması suretiyle, bu sistemin olumlu yönleri güçlendirilerek ve eleştirilen yönlerine ilişkin çözümler sunulurken, icra takip işlemlerinde bilişim sistemlerinden daha fazla faydalanılması düşünülebilir.

Durma sürelerinin sona ermesinden sonra, pandeminin ekonomik faaliyetlere olumsuz etkisinin devam etmesi icra ve iflâs takiplerinin sayısını artıracaktır. Takipler karşısında ticarî faaliyetlerin devamlılığı daha da güçleşecektir. Bu bağlamda, koronavirüs pandemisi sonrası ticarî hayatın devamlılığının sağlanabilmesi için, borçluların borçlarının yeniden yapılandırılmasına ilişkin iflâs ve konkordato kurumlarına ilişkin düzenleme yapılması gereği vardır. Mevcut düzenlemelerde konkordato süreci, gelecek projeksiyonu çizen konkordato projesi üzerine inşa edilmiştir. Ancak, belirsizlikler içeren ve dinamik bir süreç olan koronavirüs pandemisine karşı verilen mücadelede, projelerin gerçekleşebilme ihtimalini belirlemek oldukça güçtür. Bu sebeple,

pandemi sürecinin dinamik yapısına uygun borç tasfiyesi modelleri üzerinde çalışılmalıdır. Borçlunun, mümkünse ticarî faaliyetlerin sekteye uğradığı alanlardan, arz eksikliği bulunan alanlara geçişine imkân veren ve bunu teşvik eden yapılandırma modelleri oluşturulabilir. Örneğin, gelinlik sektöründe faaliyet gösteren bir tekstil şirketi, sağlık tekstili ürünleri üretmek üzere yeniden yapılandırılabilir. Faaliyet değişikliğine ilişkin giderlerin finansmanında kredi teşvikleri sağlanabilir. Arz eksikliği olan sektörler belirlenerek, bu sektörlerle geçişe ilişkin yapılandırma süreçleri planlanabilir.

Pandeminin ekonomik etkileri sebebiyle, borçların ödenmesi bakımından konkordato kurumu daha önemli hale gelmiştir. Bu çerçevede, konkordato başvurularının kolaylaştırılması düşünülebilir. Konkordato maliyetli bir süreç olup, bu maliyeti genellikle büyük işletmeler karşılayabilmektedir. Bu sebeple, küçük ve orta büyüklükteki işletmeler bakımından, borçların tasfiyesi için taksitle ödemeye olanak veren, konkordatoya göre daha az maliyetli alternatif bir yapılandırma modeli de geliştirilebilir. Borcun taksitle ödenmesine vade sayılarını 12-24 aya çıkaran geçici bir düzenlenme yapılabilir. Derdest konkordato taleplerinde ise, konkordato mühletlerinin uzatılması, borçluya normalleşme sürecinde ticarî faaliyetlerini devam ettirecek değişiklikleri yapabilme imkânı verecektir. Ancak, konkordato mühletlerindeki uzatmanın, alacaklılar bakımından beklemeyi anlamsız hale getirecek nitelik taşıması gerekir.

Koronavirüs pandemisinin ekonomik etkileri normalleşme sürecinde bazı sektörlerde devam eder ve bu sektörlerde faaliyet gösteren borçluların ticarî faaliyetlerine daha uzun süre devam etmeleri mümkün olmazsa, onları korumak ve iflâslarını engellemek üzere bu sektörlerle özgü fevkalâde tatil kararı verilmesi İcra ve İflâs Kanunu'nun 330'uncu maddesi uyarınca mümkündür. Nitekim İsviçre'de seyahat sektörüne özgü fevkalâde tatil kararı verilmiştir. Koronavirüs pandemisi sebebiyle ticarî faaliyetleri zarar gören sektörlerde ülke genelinde veya belirli coğrafî alanda tatil kararı verilebilir.

KAYNAKÇA

Akkaya, Tolga, “Covid19 Salgını Nedeniyle Alınan İdari ve Yasal Önlemlerin Konkordatoya Etkisi ve Salgının Ekonomik Sonuçlarından Olumsuz Etkilenen Borçluların Korunmasına Yönelik Tedbirlere Dair Düzenleme Önerileri”, <https://blog.lexpera.com.tr/covid19-salgini-nedeniyle-alinan-idari-ve-yasal-onlemlerin-konkordatoya-etkisi-ve-borclularin-korunmasına-yonelik-tedbirlere-dair-oneriler/>, (Çevrimiçi, et.: 15.05.2020).

Albayrak, Hakan, *İflâs Dışı Adi Konkordatoda Konkordato Mühletinin Sözleşmeler Bakımından Sonuçları*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020.

Arslan, Ramazan/ Yılmaz, Ejder/ Taşpınar Ayvaz, Sema/ Hanağası, Emel, *İcra ve İflâs Hukuku*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019.

Aslan, Aziz Serkan, *İcra Takip İşlemleri Etkileri ve Hukuka Aykırılığın Sonuçları*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2018.

Atalay, Oğuz/Özekes Muhammet, “İcra ve İflâs Kanunu m. 330 Hükümünü Uygulayan Cumhurbaşkanlığı Kararı ile İlgili Ortaya Çıkan Bazı Sorular ve Tartışmalara Cevaplar”, <https://blog.lexpera.com.tr/iik-m330-hukmunu-uygulayan-cumhurbaskanligi-karari/> (Çevrimiçi, et.: 22.04.2020).

Atalı, Murat/Ermenek, İbrahim /Erdoğan, Ersin, *İcra ve İflas Hukuku*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019.

Boran Güneysu, Nilüfer, “İcra Takip İşlemleri”, TBB Dergisi, S. 101, Y. 2012, s. 31-60.

Budak, Ali Cem/ Kale, Serdar, *Öztek-Konkordato Şerhi, m. 305, No. 25, (Yeni Konkordato Hukuku 7101 ve 7155 sayılı Kanunlarla Değişik İcra ve İflâs Kanunu m. 285-309, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019)*.

Bulut, Uğur, “7226 Sayılı Kanun’un İcra Hukukundaki Satış ve Paraların Ödenmesi İşlemlerine Etkisi”, Lexpera Blog, <https://blog.lexpera.com.tr/7226-sayili-kanunun-icra-hukukundaki-satis-ve-paralarin-odenmesi-islemlerine-etkisi/> (Çevrimiçi, et.: 20.05.2020).

<https://www.bj.admin.ch/dam/data/bj/aktuell/news/2020/2020-03-18/vo-d.pdf> (Çevrimiçi, et.: 20.04.2020).

Ilija Penon, Marc Wohlgemuth, *Art. 62, Kommentar zum Bundesgesetz über Schuldbetreibung und Konkurs SchKG, Schulthess Kommentar, 4. Auflage, basierend auf der 1911 erschienenen 3. Auflage von Carl Jaeger, 2017*.

İyilikli, Ahmet Cahit, “Haciz İhbarnamesi Uygulamasında Şirket Borçlarından Dolayı Şirkete Borçlu Olan Ortağın Sorumluluğu Ve Rücu İlişkisi”, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, C. 1, S., 2013, s. 1-35.

Kulbay Kıvanç, Duygu, “Muhafaza Tedbiri Olarak Haciz İhbarnameleri”, AÜHFD. 2005, C. 54, S. 4, s. 489-519.

Kuru, Baki, “İcra İflâs Kanununun 89. Maddesinde Yapılan Değişiklikler”, İktisadî Kalkınma Vakfı Yayını, İstanbul, 2004.

Kuru, Baki, *İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2013.

Özeskes, Muhammet, *İcra Hukukunda Temel Haklar ve İlkeler*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2009.

Özekes, Muhammet/ Boran Güneysu, Nilüfer, “*KOVID-19 Salgınından Dolayı Alman Hukukunda Yargılama ve Takip Hukukuna İlişkin Hukukî Durum ile Özellikle İflâslar (Külli İcra) Hakkındaki Düzenlemeye Genel Bakış*”, Lexpera Blog, <https://blog.lexpera.com.tr/kovid-19-salginindan-dolayi-alman-hukukunda-yargilama-ve-takip-hukukuna-iliskin-hukuki-durum/> (Çevrimiçi, et.: 15.05.2020).

Özekes, Muhammet/ Seven, Vural, “*Fevkalade Hallerde Adalet Hizmetlerinin Yürütülmesi ve Süreler Hakkında Kanun Önerisi*”, <https://blog.lexpera.com.tr/fevkalade-hallerde-adalet-hizmetlerinin-yurutulmesi/> (Çevrimiçi, et.: 25.04.2020).

Pekcanitez, Hakan/ Erdönmez, Güray, *7101 sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2018.

Pekcanitez, Hakan, “*2279 sayılı Cumhurbaşkanlığı (Fevkalâde Mühlet) Kararı ile 7226 Sayılı Kanun’un Geçici 1. Maddesinin Birlikte Değerlendirilmesi*”, <https://blog.lexpera.com.tr/2279-sayili-karar-ile-7226-sayili-kanunun-birlikte-degerlendirilmesi/> (Çevrimiçi, et.: 05.05.2020).

Pekdiñçer, R. Tamer/ Yılmaz, Abdüssamet, “*Korona Virüs (Covid 19) Salgınının Tasdik Edilmiş Konkordato Projelerine Etkisi*”, <https://blog.lexpera.com.tr/korona-virus-covid-19-salgininin-tasdik-edilmis-konkordato-projelerine-etkisi/> (Çevrimiçi, et.: 05.05.2020).

Radu Tărăcilă Pădurari Retevoescu SCA and Odvetniki Šelih, “*Covid-19 coronavirus measures impacting insolvency proceedings and enforcement*”, www.allenoverly.com (Çevrimiçi, et.: 15.05.2020).

Schöchli, Hansueli, *Bundesrat verfügt Betriebsstopp*, NZZ Nr. 66 19.03.2020, s. 17 (Swisslex).

Stones, Katy, “*Coronavirus (COVID-19) France—changes to France’s insolvency laws to deal with the coronavirus epidemic*” [https://www.lexisnexis.co.uk/blog/restructuring-and-insolvency/coronavirus-\(covid-19\)-france-changes-to-france-s-insolvency-laws-to-deal-with-the-coronavirus-epidemic/](https://www.lexisnexis.co.uk/blog/restructuring-and-insolvency/coronavirus-(covid-19)-france-changes-to-france-s-insolvency-laws-to-deal-with-the-coronavirus-epidemic/) (Çevrimiçi, et.: 05.05.2020).

Tunç Yücel, Müjgan, “*7226 sayılı Kanun ile Cumhurbaşkanlığının 2480 sayılı Yargı Alanındaki Hak Kayıplarının Önlenmesi Amacıyla Getirilen Durma Süresinin Uzatılmasına Dair Kararı Uyarınca Sürelerin Durmasının Konkordato Sürelerine Etkisi*” Lexpera Blog, <https://blog.lexpera.com.tr/7226-sayili-kanun-ile-cumhurbaskanliginin-2480-sayili-karari-uyarinca-surelerin-durmasinin-konkordato-surelerine-etkisi/>, (Çevrimiçi, et.: 12.05.2020).

Yavaş, Murat, “*İİK M. 330 Çerçevesinde 2279 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararına Genel Bir Bakış*”, <http://www.lebiblyalkin.com.tr/mevzuat/haberler/2020/iik-m.330-cercevesinde-2279-sayili-cumhurbaskani-kararina-genel-bir-bakis.html> (Çevrimiçi, et.: 05.05.2020).

Yılmaz, Ejder, “*Olağanüstü Durumlarda Borçluya Süre Verilmesi ve İcra Takiplerinin Durdurulması*”, BATIDER 1977/1, C. IX, s. 153- 191.